

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

PAPIRNICE VEVČE

PAPIRNICE KOLIČEVO

Pričeli smo graditi

KOLIČEVO, AVGUSTA — 30. julij 1976 je dan, ki ga bomo šteli med najbolj pomembne datume v zgodovini Papirnice Količevo. To je bil dan, ko smo s simbolično vgraditvijo temeljnega kamna pričeli postavljati nov objekt za proizvodnjo kartonov.

Otvoritvena slovesnost se je pričela ob dvanajsti uri z jugoslovansko himno, ki jo je zaigrala godba na pihala iz Domžal. V kulturnem programu je sodeloval tudi moški pevski zbor iz Tosame. V uvodu smo prisostvovali pozdravnemu govoru predsednika delavskega sveta tov. Janca Pleška, ki je v imenu delovne skupnosti, organov upravljanja in družbeno-političnih organizacij Papirnice Količevo toplo pozdravil predstavnike Skupščine občine Domžale na čelu s predsednikom tov. Jernejem Leničem, predstavnike družbeno-političnih organizacij občine, predstavnike krajevnih skupnosti, predstavnike Ljubljanske banke-centrale, podružnice Ljubljane in Domžal, predstavnike Slovenija-papir in Kartonažne tovarne, predstavnika Šolskega centra tiška in papirja, predstavnike delovnih organizacij, projektantskih organizacij, izvajalca gradbenih del, javnih občil, vse ostale navzoče občane ter vse člane delovne skupnosti Papirnice Količevo.

Kaj vse nas je privedlo do tega svečanega trenutka, smo izvedeli iz govora direktorja tovarne, tov. Mira Varška; menim, da ne bo odveč, če se še enkrat spomnimo njegovih besed:

»Ko se je delovna skupnost Papirnice Količevo odločala za ta doslej največji podvig v svoji zgodovini, je imela pred seboj več momentov, predvsem pa potrebe jugoslovanskega gospodarstva, želje po napredku in ne nazadnje tradicijo, ki je na Količevem stara že 56 let.

Zelja in ideje za zgraditev tretjega kartonskega stroja na Količevem so se rodile kmalu po zgraditvi kartonskega stroja in sicer že leta 1962. V letu 1964 so bili izdelani vsi projekti za novi kartonski stroj.

Predvidena kapaciteta je bila 29.000 ton letno, investicijska vrednost pa 78,6 milijonov dinarjev. Od tega prvega poskusa pa do današnjega pričetka gradbenih del je preteklo polnih 12 let.

Ni moj namen, da danes ugotavljam vzroke za tak potek dogodkov, še manj pa posledice zaostajanja v razvoju, vendar pa je treba ugotoviti nesporno dejstvo, da so investicije v papirni industriji izjemno velike, da tehnologija in način dela terjata naenkrat vlogo velikanskih finančnih sredstev, od delavcev pa zahtevajo izjemno velike napore,

ker so praviloma dolgotrajne in strokovno kot tudi organizacijsko zahtevne. Te ugotovitve veljajo, če so gospodarske razmere kolikor toliko ugodne, v gospodarskih razmerah, kakršne pa so danes in kakršne so bile, pa so ti naporji še večji. Ko so se delavci Papirnice Količevo odločili za to investicijo, so pokazali velik pogum, pred družbo pa nesporno prevzeli veliko odgovornost.

Zgodovina Papirnice Količevo in njen dosednji razvoj sta več ali manj znana, manj znani pa so dogodki v zvezi s pripravami projekta KS III, zato mi dovolite,

da o teh pripravah spregovorim nekaj besed. Odločitev, da na Količevem zgradimo nov kartonski stroj, so delavci sprejeli 16. maja 1974 na referendumu hkrati z odločitvijo, da se z ostalimi slovenskimi papirničarji združijo v sestavljeno organizacijo »Slovenija-papir«. Ti dve odločitvi sta bili med seboj pogojeni, ker so koliški delavci, združeni z ostalimi papirničarji videli večjo garancijo tudi za svoj uspeh. Njihovo geslo je bilo: Združeni močnejši, v razvoju hitrejši. Po tej odločitvi smo pristopili k izdelavi idejnih projektov in prvi finančni konstrukciji, ki so bili gotovi oktobra 1974. Medtem, ko tehnično-tehnološki problemi projekta niso predstavljali posebno oviro, čeprav so zaradi hitrega razvoja znanosti tehnike strokovno zelo zahtevni, so bili finančni problemi izredno težko rešljivi. Tem problemom so se pridružili še ukrepi zveznih organov za omejevanje uvoza in je bilo nujno preskrbeti razna soglasja. Vse to je povzročilo, da so priprave bile tako dolgotrajne, saj je od sklepa delavcev do danes preteklo več kot dve leti. Ze podatek, da pri financiranju projekta sodeluje 12 raznih partnerjev, dovolj zgovorno priča, da je bilo treba veliko naporov za medsebojno usklajitev interesov. Ob koncu leta 1974 je bila podpisana pogodba s firmo Escher Wyss iz Ravensburga o vlaganju tujega kapitala, konec leta 1975 smo podpisali glavno pogodbo z dobavitelji opreme in dobili potrebna soglasja za uvoz opreme. Medtem so strokovne službe reševale tehnično-tehnološke, finančne in ekonomske probleme ter jih skupno z organi upravljanja več ali manj uspešno rešile.

Oglejmo si zdaj še nekaj osnovnih podatkov. Nov kartonski stroj z vsemi potrebnimi napravami za pripravo snovi in dodelavo kartona bo zmožen proizvesti 49.000 ton premaznih kartonov letno. Z izgradnjo bomo pridobili tudi toplarno s parnim kotlom zmogljivosti 60 t/h in 10 MW, turbino za proizvodnjo električne energije, mazutno gospodarstvo in ostalo elektro opremo. Objekti kartonskega stroja skupno s skladiščem go-

Predsednik skupščine občine Domžale tov. Jernej Lenič med govorom

Tov. Miro Varšek med govorom

Ob kamnu: Z leve proti desni: predsednik DS — tov. Janez Pleško (v ozadju), direktor — tov. Varšek, gradb. ing. — tov. Bregar, predsednik SOB Domžale — tov. Lenič

Ambasada Republike Avstrije Beograd

Na zborovanju delavcev Papirnice Vevče dne 16. 8. 1976 smo obravnavali postopke avstrijskih oblasti proti pripadnikom slovenske manjšine na Koroškem. Odločno protestiramo zoper surove policijske postopke proti ljudem, ki zagovarjajo miroljubno sožitje, opozarjajo na šovinistično gonjo in posledice te gonje, kot so: psovanje Slovencev, rušenje spomenikov, preštevanje manjšine in drugi postopki ekonomskega pritiska.

Delavci Papirnice Vevče smo v preteklosti vzpostavljali prijateljske stike z gospodarskimi, športnimi in kulturnimi organizacijami na Koroškem in drugih krajih Avstrije z namenom, da po svoje prispevamo k medsebojnemu razumevanju.

Obžalujemo, da ta prizadevanja ostajajo brez koristi zaradi postopkov oblasti in šovinističnih organizacij in posameznikov, ki sistematično zastrupljajo odnose ter končno razgaljajo le dvoiličnost do nas in Slovencev na Koroškem.

Delovni kolektiv Papirnice Vevče
na zborovanju 16. 8. 1976 v Vevčah

Člani delovne skupnosti papirnice Količevo in drugi občani ob temeljnem kamnu

tovih izdelkov in dodelavo bodo segali od mesta, kjer stoji temeljni kamen, pa skoraj do Bistrice. Severna stran objekta za kartonski stroj bo dolga 300 m, stroj sam pa 175 m in bo tehtal 4.500 ton; vseh pokritih površin bo približno 20.000 m².

Poleg lastne udeležbe pri skupni predvideni vrednosti celotnega projekta, ki znaša 850.000.000 din, nam bodo s svojimi sredstvi priskočili na pomoč domači sovlagatelji — Kartonažna tovarna Ljubljana, Grafokarton Zagreb, Istragrafika iz Rovinja, — ter Escher Wyss Ravensburg, sovlagatelj iz tujine. Kreditirali nas bodo: Ljubljanska banka s podružnicama v Ljubljani in Domžalah, GP Obnova Ljubljana in Projekt Kranj, TPK Zagreb, Kemija-Impex Ljubljana, Papirografika Ljubljana, iz tujine pa bodo to dobavitelji opreme Andritz Graz in Siemens Erlangen Hypobanka München.

Morda bodo zanimivi podatki o tem, kaj si bomo z novimi proizvodnimi zmogljivostmi zagotovili: fizični obseg proizvodnje bo za 2,5-krat večji od sedanjega, vrednost bo večja za 2,8-krat, bruto dohodek 3-krat, izvoz blaga 8,8-krat, skladi za 4-krat, računajoč seveda po se-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Papirnica Vevče

Gibanje proizvodnje v juliju 1976

	ϕ 1. 1975 = 100	
	Doseženo	
	avgust 1976	ϕ I.—VII. 1976
Klasični papirji	89,9	89,1
Premazani papirji	74,0	101,1
Papir skupaj:	84,8	92,9
Lesovina	64,4	108,0
Tapete	157,8	114,7
Izvoz ton	210,8	180,4
Izvoz \$	229,3	176,9

Izkoriščenje zmogljivosti papirnih strojev in premaznega stroja

	avgust 1976	ϕ I.—VII. 1976	ϕ 1. 1975
I. papirni stroj	84,3	89,4	89,9
II. papirni stroj	85,9	89,7	90,0
III. papirni stroj	82,8	85,8	86,3
IV. papirni stroj	84,4	86,8	90,1
Skupaj:	84,3	87,9	89,1
Premazni stroj	50,0	61,2	57,4
Izmet klasič. papirjev %	13,55	14,71	11,36
Izmet premaz. papirjev %	24,98	20,47	18,93

Proizvodnja papirja je bila v juliju izredno nizka predvsem zaradi državnih praznikov, visokih zastojev na PS ter izmeta. Tako so PS stali okoli 70 ur več kot v poprečju l. 1975. Glavni vzrok so izpadi elek. energije in pare. Izmet kaže sicer tendenco upadanja, vendar je v primerjavi z lanskoletnim obdobjem še vedno visok. Proizvodni načrt je kot običajno vseboval okrog 50 % univerzalnih tiskarskih papirjev, ostanek pa so predstavljali predvsem blankpost papirji, ciklostil, tapetni ter pigmentirani papirji.

Tudi proizvodnja premazanih papirjev je bila izredno nizka iz več ali manj istih razlogov kot pri klasični proizvodnji, in sicer: državni prazniki, prekomerni zastoji in izmet. Zastoji so bili glede na preteklo obdobje daljši za 76 ur, to povečanje pa predstavljajo predvsem zastoji zaradi pomanjkanja tamburjev, električne energije in pare.

Zaradi manjše proizvodnje srednjefinih papirjev je bila nizka tudi proizvodnja lesovine. Tako je obratoval le eden od dveh brusilnikov, 8 dni pa ni obratovala brusilnica.

Proizvodnja tapet je bila v znamenju ugodne sezone konjunktura, še večjo proizvodnjo pa sta preprečevala ozko grlo v dodelavi ter pomanjkanje delovne sile.

Gibanje proizvodnje v avgustu 1976

	ϕ 1. 1975 = 100	
	Doseženo	
	avgust 1976	ϕ I.—VIII. 1976
Klasični papirji	108,8	91,6
Premazani papirji	107,7	101,9
Papir skupaj:	108,4	94,9
Lesovina	140,4	112
Tapete	155,7	119,8
Izvoz ton	169,6	179,1
Izvoz \$	165,3	175,4

Izkoriščenje zmogljivosti papirnih strojev in premaznega stroja

	avgust 1976	ϕ I.—VIII. 1976	ϕ 1. 1975
I. papirni stroj	96,5	90,3	89,9
II. papirni stroj	92,1	90,0	90,0
III. papirni stroj	89,9	86,3	86,3
IV. papirni stroj	92,9	87,6	90,1
Skupaj:	92,8	88,5	89,1
Premazni stroj	66,1	61,9	57,4
Izmet klas. papirjev %	13,0	14,44	11,36
Izmet premaz. papirjev %	22,79	20,75	18,93

V mesecu avgustu smo dosegli najvišjo proizvodnjo v letošnjem letu. Na proizvodnjo je ugodno vplivalo predvsem večje število obratnih dni ter nižji izmet in zastoji. Proizvodnja pa bi bila lahko še višja, če ne bi zaradi pomanjkanja tamburjev izpadla približno enodnevna proizvodnja.

Kot navadno so glavni del proizvodnega načrta sestavljali univerzalni tiskarski papirji, od ostalih vrst pa smo izdelali največ blankposta, kulerjev ter tapetnega papirja.

Proizvodnja premazanih papirjev je bila normalno visoka, večji obseg so preprečevali zastoji zaradi pomanjkanja tamburjev. Izmet je bil še vedno visok, vendar se postopoma znižuje.

Proizvodnja lesovine je bila z ozirom na večjo proizvodnjo srednjefinih papirjev normalno visoka.

Kot pretekle mesece je proizvodnja tapet še vedno v znamenju ugodne konjunktura; še večji obseg je preprečevalo ozko grlo v dodelavi.

Sviciarska papirna industrija še vedno v recesiji

Sviciarska papirna industrija je še vedno v recesiji, raven povpraševanja se že več let ni dvignila. Samo v letu 1975 je proizvodnja papirja in lepenke nazadovala za 23,3 % na 600.000 ton, kar ustre-

za ravni leta 1965, celotna potrošnja pa je lani nazadovala za 29,5 % na 707.000 ton. Številne tovarne so začasno ukinile obratovanje ali pa so uvedle skrajšanje delovnega časa.

Vir: Finanz und Wirtschaft 54,

14. 7. 1976.

Za novi samoprispevek - da

VEVČE, SEPTEMBRA — Plačevanje prvega samoprispevka, za katerega smo se odločili v korist gradnje šol in vzgojnovarstvenih zavodov, se bo izteklo. Nemažno število teh objektov je bilo zgrajenih v letih 1971-1976 iz teh sredstev. Vendar so bila s tem rešena le najnujnejša vprašanja in še ta le delno. Uspehov pa ni zanikati. Otroci, ki so se prej stiskali v vrstah ali pa jih celo niso mogli in jih še ne morejo sprejemati, so sedaj po veliki večini našli svoj prostorček v varstvu takrat, ko so njihove matere na delu. S tem so rešene one in očetje velike skrbi, ki jo je povzročala odsotnost od doma. Njihova delovna storilnost je večja, družinske razmere so urejene in vzgoja otrok je zagotovljena. Izumskega pouka v osnovnih šolah je vedno manj, marsikje so pa tudi že prešli na celodnevni pouk. Zgrajeno je lepo število telovadnic, nujno potrebnih za pouk o telesni kulturi in krepitevi človeškega organizma, ki je pomemben za nadaljnje življenje.

Vendar stoji Ljubljana z okolico pred novim problemom. Še je treba šol, še vzgojnovarstvenih zavodov. Treba je povečati, urediti in modernizirati zdravstvene domove, da ne bodo vrste predolge, da ne bomo zgubljali dragocenega časa in živcev. In še nekaj. V občini in kraju je vedno več ostarelih ljudi, ki so potrebni nege v starostnih letih, ki jo doma iz objektivnih, včasih pa tudi subjektivnih razlogov ne najdejo. Zanje je treba domov in zatočišče. Zato bomo v sredstva samoprispevka vključili še objekte za osnovno zdravstvo in za ostarele.

Referendum za drugi samoprispevek, torej za samoprispevek 1978-1981 bo odločil o tem. Tak referendum z odločilnim »da« bomo še najlažje dosegli v kolektivih. Delovne organizacije bodo tiste, kjer se bo o novem samoprispevku največ razpravljalo, kjer bodo ob pomoči sindikata, ZK in drugih dejavnikov vedeli razložiti potrebo in stanje, ki je prisotno. Razgovori in mnenja bodo in morajo segati tudi preko tovarniških zidov, do vsakega, ki razume stisko onih, ki so jim taki objekti potrebni.

Glasovanje bo 21. novembra. Do takrat se imamo čas pogovoriti. Seveda bodo k sredstvom iz samoprispevka dodana še sredstva občine, samoupravne interesne skupnosti in drugih,

saj je tudi načrt obširnejši. Vse to pa spada v razvoj družbenega standarda. Nanj ne smemo pozabljati in misliti samo na lastnega, na svoj prestiž, na tekmovanje s sosedom, da on ne bi imel lepšega avtomobila, da ne bi bil dalj časa na dopustu in podobno. Potem pa preklinjamo, ko pridejo na vrsto šola, zdravstvene usluge in zavetje v starostnih letih. Takrat se kregamo in zahtevamo večji družbeni standard, čeprav smo celo življenje mislili le na lastnega.

Torej nov samoprispevek? Občani bi z novim samoprispevkom združevali sredstva v višini 1,5 % od čistega osebnega dohodka. Tako bi v petih letih — od 1. januarja prihodnjega leta dalje — zbrali 879 milijonov dinarjev, kar pomeni dve

Ko so starši na delu, se njihovi otroci igrajo v naravi pod skrbnim varstvom vzgojiteljice VVZ Vevče (foto: C. Zupančič)

Papirnica Količevo

FINANČNI REZULTATI ZA JULIJ 1976

V mesecu juliju imajo finančni rezultati enako tendenco gibanja, kot v prvem polletju 1976. Prikazani pa so na osnovi fakturirane realizacije, zaradi primerjave z lanskim letom.

	I—VII 1975	I—VII 1976	I v 000 din
Celotni dohodek	177.200	178.882	100,9
Materialni stroški	101.751	100.107	98,4
Amortizacija	10.026	11.918	118,9
Dohodek	65.423	66.857	102,2
Pogodbene obveznosti	2.661	2.299	86,4
Zakonske obveznosti	9.128	12.045	132,0
Osební dohodki	23.514	30.388	129,2
Ostanek dohodka	30.120	22.124	73,5

Ostanek dohodka se je zmanjšal na 73,5 %, glede na ostanek dohodka v istem obdobju lani. Vzrok zmanjšanemu dohodku so: povečana amortizacija, zakonske obveznosti in osebni dohodki.

Fizični obseg proizvodnje

	I—VII 1975	I—VII 1976	I v t
PS I.	640	645	100,7
PS II.	2.702	2.861	105,9
KS I.	4.630	4.821	104,1
KS II.	11.941	12.518	104,8
LS	1.477	1.563	105,8
Skupaj	21.390	22.408	104,8

Iz tabele ugotovimo, da smo letos proizvedli za 4,8 % t več proizvodov kot lani.

Realizacija po mesecih

	1975	1976	I v 000 din
	t	t	I
Januar	2.512	3.007	119,7
Februar	3.002	2.908	96,3
Marec	3.247	3.489	107,5
April	3.229	2.742	84,9
Maj	2.869	3.366	117,3
Junij	2.900	3.402	117,3
Julij	3.129	3.236	103,4
Skupaj	20.888	22.150	106,0

Iz tabele je jasno razvidno, da kljub povečanemu obsegu količinske prodaje, vrednostna realizacija pada.

Največji vzrok padanja denarne realizacije so znižanje cene/t proizvoda.

Mija Bizjak

tretjini vrednosti skupnega načrta. Preostali del bi združile samoupravne interesne skupnosti s področij, ki so zajeta v načrtu naslednjega samoprispevka v Ljubljani, in družbenopolitične skupnosti.

Občani z nižjimi osebnimi dohodki pa naj bi bili (kot je bilo to tudi doslej) oproščeni plačevanja samoprispevka. Zavezanecem pa se prispevani znesek poračuna kot odbitna postavka pri odmeri davka na osebni dohodek.

Da bi bili pri uresničevanju prihodnjega samoprispevka čim bolj racionalni in obenem tudi učinkoviti, se bomo naslonili na dosedanje izkušnje pri načrtovanju izgradnje objektov in dali pri tem prednost ponovitvi zgrajenih objektov iz dosedanjega načrta. Pri tem pa nam aktivnosti in potrebe občanov v krajevnih skupnostih narekujejo večnamembnost in odprtost objektov.

Neposreden vpliv delovnih ljudi in občanov pri upravljanju s sredstvi prihodnjega samoprispevka bomo zagotovili v okviru ustrezne samoupravne organiziranosti preko delegatskega sistema. Socialistična zveza in Zveza sindikatov bosta nosilki javne razprave o predloženem načrtu novega samoprispevka v Ljubljani. V krajevnih skupnostih ter v organizacijah združenega dela bosta zagotovili demokratično politično dogovarjanje in vključevanje vanj slehernega od nas.

In kaj zasledimo v predlogu načrta za gradnjo objektov iz samoprispevka 1977-1981 na našem koncu občine?

Ocena investicijskih vrednosti objektov v naši občini predvideva 261.009.000 din. Od tega gre za osnovne šole 111.296.000 din, za vzgojno-varstvene zavode 60.413.000 din in za zdravstveni dom Moste ter dom upokojencev z 200 ležišči v Polju 16.800.000 oziroma 72.500.000 din. V Zadobrovi bodo napravili prizidek k osnovni šoli in 4 nove učilnice, povečali

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pričeli smo graditi

(Nadaljevanje s 1. strani)

danjih cenah. Predvsem je pomembno dejstvo, da bodo z normalnim potekom proizvodnje zadovoljene vse potrebe na domačem trgu, velik del pa bo namenjen tudi izvozu, s čimer bomo zmogni v pozitivnem smislu izboljšati našo zunanjetrgovinsko bilanco, saj pričakujemo, da bomo z izvozom pridobili približno 45.000.000 DM. Kot je razvidno že iz navedenih podatkov o kreditorjih, bo vsa gradbena dela prevzelo Gradbeno podjetje Obnova, za katero menimo, da bo opravičilo naše zaupanje.

Predsednik Skupščine občine Domžale, tov. Jernej Lenič, je v svojem govoru poudaril pomen investicije ne samo v našem, marveč tudi v občinskem merilu, nakar je z vgraditvijo temeljnega kamna, za katerega so vse potrebno pripravili izvajalci, opravil simbolični začetek gradbenih del za novi kartonski stroj.

Menim, da se vsi strinjamo z besedami predsednika DS, ki je dejal: »Z današnjim dnem v Papirnici Količevo odpiramo novo stran v razvoju, ki bo postala pomemben mejnik v hotenju delavcev Papirnice Količevo, da sebi, družbeni skupnosti in svojim zanamcem zagotovimo boljše

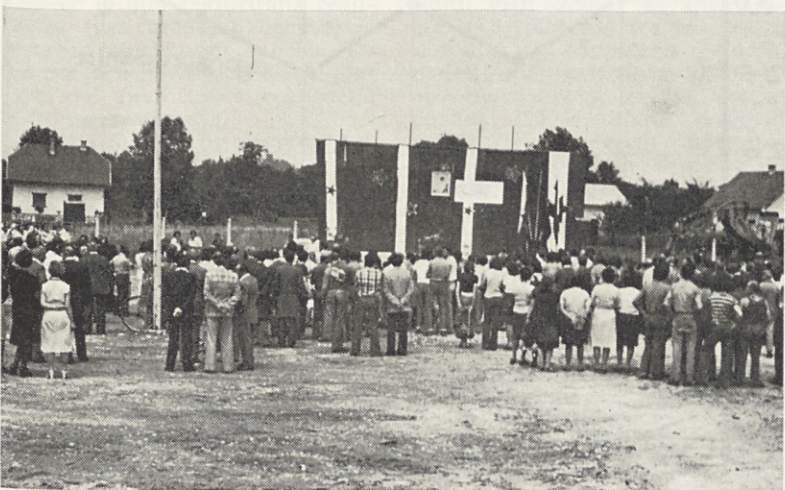
in bogatejše življenje. Pot, ki je peljala do tega trenutka, je bila dolgotrajna in naporna, pot do končnega cilja bo še napornejša in težja, vendar zavest, da gradimo nekaj velikega in pomembnega, nam mora dajati pogum, da na tej poti vztrajamo do konca.«

Množici prisotnih, ki se je zbrala okrog govornega odra, v ozadju okrašenega z zastavami, fotografijo predsednika republike in s podobo novega stroja, so prav gotovo ostale v spominu sklepne besede tov. direktorja: »Iz teh nekaj podatkov, ki sem jih navedel, jasno izhaja veličina in pomen investicije na Količevem tako za delovno skupnost kot za občino, republiko in vse jugoslovansko gospodarstvo. Želim poudariti, da se na Količevem zavedamo odgovornosti in teže naloge, ki je pred nami, ter da bomo storili vse, da opravičimo zaupanje družbene skupnosti, ki nam je dala tako odgovorno delo. Ob koncu mi dovolite, da se zahvalim vsem, ki so karkoli pripomogli, da lahko danes položimo temelj za novi kartonski stroj.«

Tekst in foto
Nada Klešnik

Gradbeni stroji so pripravljani

Na tem mestu bo stalo skladišče gotovih izdelkov

Temeljni kamen

Kakšen naj bo komunist in kako postanem član ZK

Komunist naj bi bil tisti, ki prostovoljno in po temeljitem premisleku vstopa v organizirano uresničevanje splošnih socialističnih smotrov z zavzemanjem za dosledno uresničevanje samoupravljanja in ustvarjanje možnosti za enakopravno sodelovanje vsakega posameznika v procesu odločanja, za krepitev vodilnega družbenega položaja in samoupravljalne vloge delovnega človeka, za demokratizacijo vsega družbenega življenja, za uveljavljanje odnosov, v katerih bodo delo in uspehi dela osnovno merilo vrednosti človeka; za doseg ciljev gospodarske stabilizacije in za hitrejši razvoj preobrazbe, ki predstavlja bogatejšo materialno osnovo našega družbenega razvoja.

Idealnih ljudi niti idealnih komunistov ni, vendar v zvezo komunistov sodijo tisti, ki želijo iskreno sodelovati v uresničevanju naštetih smotrov in ki so istočasno pripravljeni boriti se proti vsemu:

- kar predstavlja in poraja birokratizem, ki se kaže v tem, da manjša skupina na uradniški način prinaša odločitve, ki zadevajo vse ali večji del delovnih ljudi, ne da bi nanje na kakršenkoli način vplivali delovni ljudje;

- kar pomeni stihijnost (neurejenost) v družbenem življenju in odnosih ali odpravo vseh mehanizmov za reguliranje družbenih odnosov;

- kar predstavlja in poraja nacionalizem — družbeni odnos, ki slabi moč enotnosti naših narodov in moč uspešnega razvoja družbe;

- kar predstavlja in poraja izključno pravico ožjih skupin v političnih in samoupravnih procesih za doseg njihovih materialnih interesov;

- kar je, kar pomeni in predstavlja odtujevanje pravic delovnega človeka.

Za lik komunista so pomembne tudi osebne lastnosti vsakega posameznika, ker so merilo, po katerem zveza komunistov sodi, ali je nekdo zrel, da bi bil član ZK. Te lastnosti zajemajo v glavnem naslednje:

- uspešno in kvalitetno izvrševanje dela na delovnem mestu,
- prizadevanje za usposabljanje ob delu in študij zase in za druge,
- poštenost, tovarištvo in iskrenost,
- kritičnost in samokritičnost,
- spoštovanje mnenj in interesov soljudi,
- ustvarjalna aktivnost in samoiniciativnost,
- neposredno odgovornost za svoje delovanje in prizadetost

za dogajanja v kolektivu in okoliščini, kjer posameznik živi in deluje.

Komunist ni in ne more biti človek, ki je egoist, karierist, koristolovec ali špekulant. Človeka, ki ima lastnosti komunista, lahko predlagajo za člana zveze komunistov, če to tudi sam želi, predvsem tisti, ki z njim neposredno sodelujejo in poznajo vse njegove delovne, moralne in globoko človeške kvalitete.

Željo za sprejem v zvezo komunistov lahko izreče tudi vsak posameznik sam, če sodi, da je njegova želja v skladu s predstavo o komunistu.

Za sprejem v zvezo komunistov mora vsak kandidat napisati življenjepis, v katerem navede podatke o:

- rojstvu, poklicu, zaposlitvi in stalnem bivališču,
- družini, iz katere izhaja (delavska, kmečka, poklic staršev itd.),
- dokončanem šolanju ali tekočem šolanju,
- svojem delovanju in uspehih v družbenopolitičnem in samoupravnem okolju od pionske organizacije naprej,
- opredelitvi zakaj bi želel postati član ZK.

Kandidati, ki so že bili člani ZK, morajo podrobno opisati razloge in okoliščine prenehanja članstva in razloge, zakaj bi želeli ponovno postati člani.

Vlogo kandidat naslovi na Osnovno organizacijo ZK v svoji temeljni organizaciji združenega dela, delovni skupnosti ali terenski organizaciji ZK tam, kjer živi, če take organizacije ni v organizaciji združenega dela. Če na obeh področjih ni organizacije ZK, se vloga naslovi na Občinsko konferenco ZK v občini, kjer kandidat dela oziroma živi.

Kandidat lahko svojo vlogo tudi osebno izroči sekretarju ali članu pristojne Osnovne organizacije ZK, če sta njegova delovna tovariša ali jih osebno pozna.

Kandidata bi naj praviloma nekdo priporočil za sprejem v ZK, in to na sestanku članov ZK, ko se razpravlja o njegovem sprejemu. Če predlagatelj ni član ZK, naj bi to bil organ družbenopolitične organizacije, društva, samoupravni organ ali posamezna skupina članov oziroma posameznik.

Vsemu temu sledi sprejem ali odklonitev kandidata v članstvo ZK v osnovni organizaciji, odklonu ali stalnem aktivu ZK.

O sprejemu ali odklonitvi z obrazložitvijo se kandidata obvesti ustno ali pismeno z navedbo kraja, datuma in časa sestanka, na katerem bo sprejem izvršen.

Novosprejeti član ZK mora v ZK biti najmanj tako aktiven, kot je bil na tistih področjih, kjer se je udeleževal pred sprejemom. Usmeriti se mora na samostojno usposabljanje s tem, da se bolj poglobi in redno loti obravnave dnevnega reda in drugega tiska in se samoiniciativno vključuje v vse oblike izpopolnjevanja znanja. Redno in zavzeto se mora udeleževati seminarjev in krožkov, ki jih za nove člane organizira in izvaja organizacija ZK.

Do starosti 27 let se nove članke vključuje v aktivne mladih komunistov, če je ta ustanovljen v Osnovni organizaciji ZK.

Preprečiti se mora sprejem v članstvo ZK tistim ljudem, ki v daljšem obdobju niso s svojim družbenim, samoupravnim, poklicnim ali strokovnim delom ter osebnim obnašanjem dokazali kvalitete za sprejem v ZK.

Za novi samoprispevek - DA

(Nadaljevanje z 2. strani)

bodo VVZ v Zajčji Dobravi, Polju in na Vevčah, v Hrušici, Štepanjskem naselju itd.

Iz navedenega je razvidno, da prvi samoprispevek ni bil vržen v vodo, zato zaupajmo v drugega.

Med vsemi mesti v Sloveniji narašča prebivalstvo v Ljubljani

najhitreje. S tem se povečujejo potrebe po objektih družbenega standarda, pri čemer je najbolj občutna potreba na področju varstva in osnovnega šolstva.

Zatorej je pričakovati glasni »da«, da bomo rešili enega izmed perečih problemov in dali možnost varstva in vzgoje našim najmlajšim.

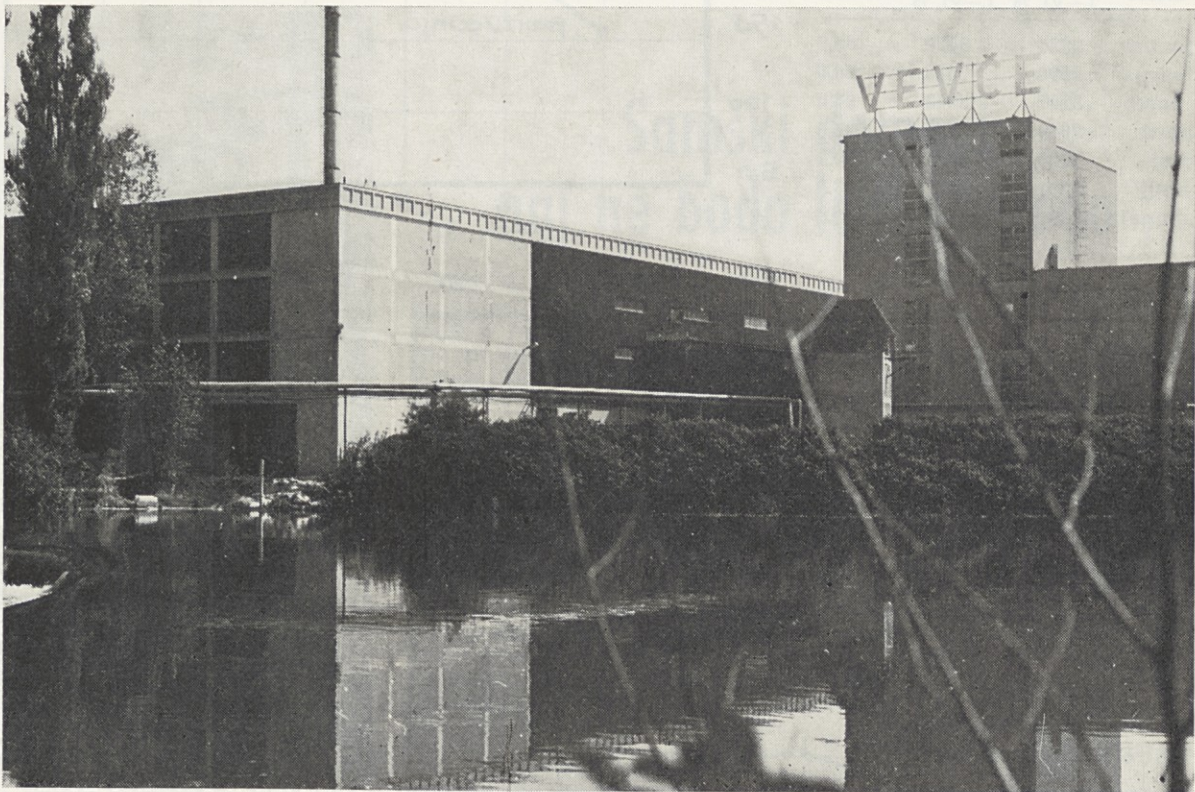
S. R.

Povečanje italijanske proizvodnje papirja

Po uradnih podatkih je v prvem četrtletju tega leta proti istemu razdobju lani italijanska proizvodnja papirja porasla za 25,4 % od 1.128.509 na 1.415.194 ton. V prvih štirih mesecih se je zlasti

povečala proizvodnja časopisnega papirja in sicer za 25,3 % na 94.211 ton; povečanje so zabeležili tudi v proizvodnji ostalih vrst papirja razen za embalažo, kjer se je proizvodnja znižala za 3,3 %.

Vir: Il Sole — 24 Ore 188, 18. 8. 1976.

Papirnica Vevče dobiva vsako leto novo podobo. Poleg obrata za premazovanje papirja stoji najmodernejši obrat V. PS

Poslovanje Papirnice Vevče v prvem polletju 1976

VEVČE, SEPTEMBRA — V preteklih 6 mesecih tekočega leta smo v naši organizaciji združenega dela glede na v načrtu zastavljene cilje kakor tudi na uspešnost poslovanja v enakem obdobju preteklega leta dosegli manj ugodne izide. To velja predvsem za ključno področje — proizvodnjo papirja. Na papirnih strojih smo količinsko zaostali za načrtom skoraj za 9%, glede na proizvodnjo v prvem polletju leta 1975 pa za 5,8% ali 1160 ton. Večji delež izmeta in občutno večji zastoji pri glavni fazi dela, t.j. pri papirnih strojih, sta poglaviti negativni posledici slabših količinskih izidov. Povprečni odstotek izmeta se je od 7,99% v lanskem polletju povzpela na 11%, zastoji na papirnih strojih pa so v primerjavi z lanskim skočili od 3,52% na 6,44%. Ta razlika v zastojih predstavlja skupno na vseh 4 papirnih strojih 418 ur krajše efektivno obratovanje. Dosegli smo tudi za 2,3% nižjo povprečno hitrost papirnih strojev in za 2% nižjo povprečno gramsko težo. Ugodnejši premik je dosežen le v zvišanem povprečju širine papirnega traku (za 0,5%) in v nekoliko boljšem čiščenju odpadne vode, kjer je zaznati manj snovnih izgub. V skupni proizvodnji papirja le bilo 62% klasičnih papirjev in 38% premazanih.

Drugo pomembno poslovno področje so tapete. Proizvodnja tapet je glede na zastavljeni načrt v zaostanku za 17,3%, z ozirom na isto obdobje preteklega leta pa je ugodnejša za skoraj 26%. To predstavlja 144.500 rolic več ali 1,5 povprečne enomesečne proizvodnje v prvih 6 mesecih leta 1975. Letos smo načrtovali za 40% večjo proizvodnjo kot leta 1975 — predvsem zaradi predvidene razširitve kapacitet tiskanja, vendar je realizacija te razširitve v časovnem zaostanku. Od tod izvira tudi vzrok zaostanka v realizaciji načrta. Več dejanske proizvodnje v primerjavi z enakim obdobjem leta 1975 pa izvira predvsem iz izboljšanja proizvodnosti strojev, produktivnosti delavcev, pogostega podaljšanja rednega obratovanja (v glavni sezoni prodaje) na dela proste sobote ter iz učinkovitejše organizacije dela.

Gibanje obsega količinske proizvodnje po dejavnostih poslovanja je razvidno iz naslednjih tabelarnih prikazov:

papir:

mesec	doseženo ton I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	2926	3438	85,0
februar	2698	3043	88,6
marec	3247	3343	97,0
april	2649	3169	83,6
maj	3000	3321	90,4
junij	3261	3008	108,5
skupaj	18681	19322	94,2

lepilo za tapete:

mesec	doseženo kg I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	1140	—	—
februar	534	1323	40,4
marec	894	—	—
april	563	—	—
maj	1070	1833	58,4
junij	1228	1328	92,5
skupaj	5429	4484	119,5

Po načrtu predvidena količina lesovine obsega 1.800 ton. Dejanska proizvodnja pa je za 13,6% nižja. Glede na enako obdobje preteklega leta je doseženo za 34,3% ali 400 ton več. Zaostanek dejanske proizvodnje za načrtom je posledica predvsem preoptimistično zastavljenega načrta.

Proizvodnja lepila obsega po načrtu 15.000 kg. Dosegli pa smo 35% te količine. Glede na isto obdobje v letu 1975 pa je proizvodnja višja za 19,5%.

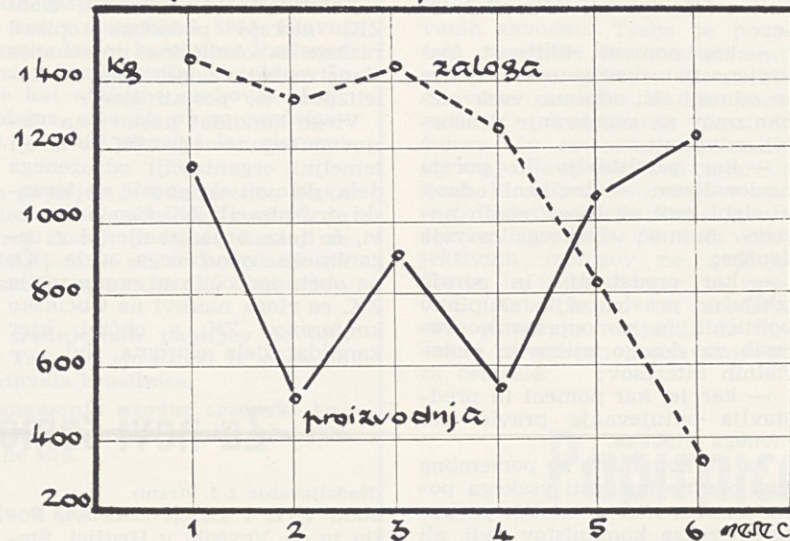
proizvodnja lesovine:

mesec	doseženo kg I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	153.676	196.126	78,4
februar	202.950	156.300	130,0
marec	249.675	147.450	169,5
april	311.550	251.025	124,0
maj	324.600	259.275	125,3
junij	313.950	146.100	215,0
skupaj	1556	— 1156	134,3

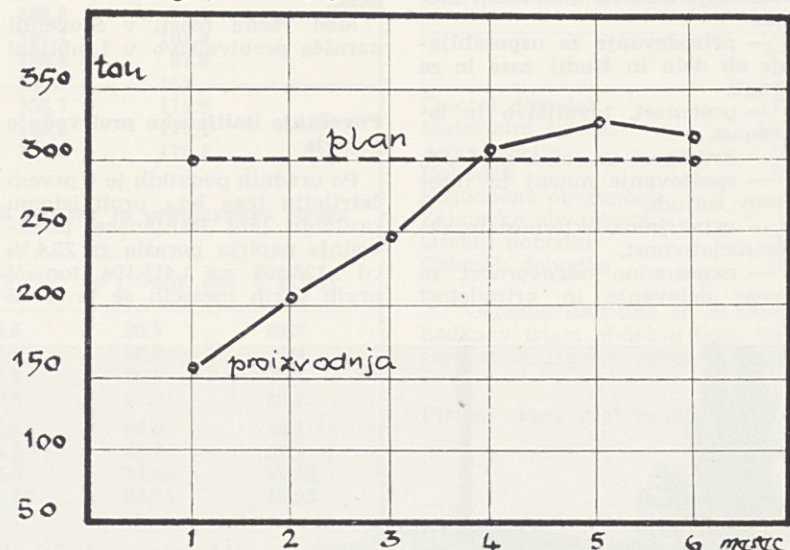
tapete:

mesec	doseženo rolic I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	113.706	94.474	120,5
februar	102.644	105.479	97,4
marec	79.161	81.677	96,8
april	103.721	84.478	122,7
maj	108.032	96.973	111,5
junij	195.299	98.094	199,5
skupaj	702.613	558.175	126

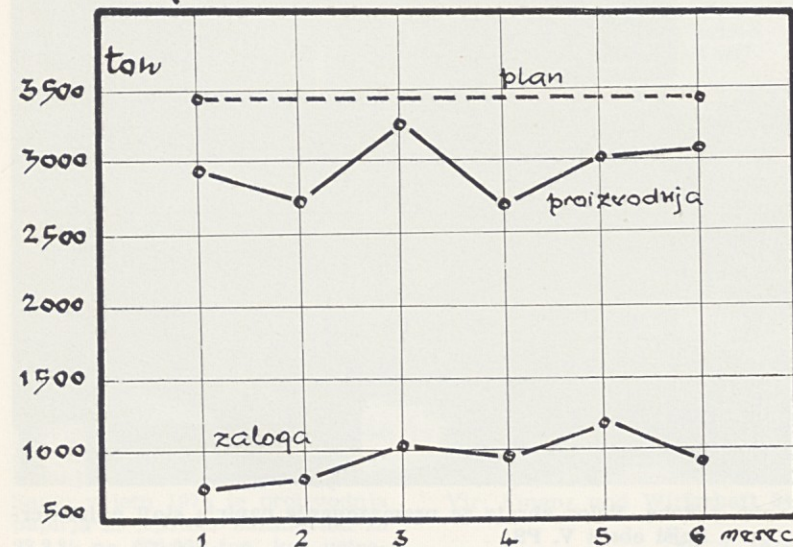
Lepilo za tapete

LESOVINA

Papir

proizvodnja električne energije:

mesec	doseženo kWh I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	3.050.534	662.038	460
februar	2.567.775	447.285	540
marec	2.979.135	652.833	457
april	2.507.679	751.707	354
maj	2.831.389	1.105.277	256
junij	3.099.448	2.264.827	137
skupaj	16.936.010	5.913.967	288

V proizvodnji električne energije smo zaradi načrtovanega zagona novih kapacitet v proizvodnji papirja načrtovali bistveno več. Enako velja tudi za proizvodnjo in porabo pare. Ker je zagon nove proizvodnje papirja v časovnem zaostanku, je tudi proizvodnja energije in pare glede

na načrt v zaostanku. Glede na prvo polletno obdobje lani pa smo letos dosegli za 188% višjo proizvodnjo električne energije. Takšna razlika izvira iz rednega obratovanja nove toplotne, ki se je začelo v drugem polletju 1975.

proizvodnja pare:

mesec	doseženo ton I.—VI. 76	I.—VI. 75	index
januar	19.417	16.342	119,0
februar	17.450	15.926	109,5
marec	18.527	13.750	135,0
april	12.955	13.910	93,0
maj	15.791	14.545	109,0
junij	15.791	14.545	109,0
skupaj	95.147	89.723	106,0

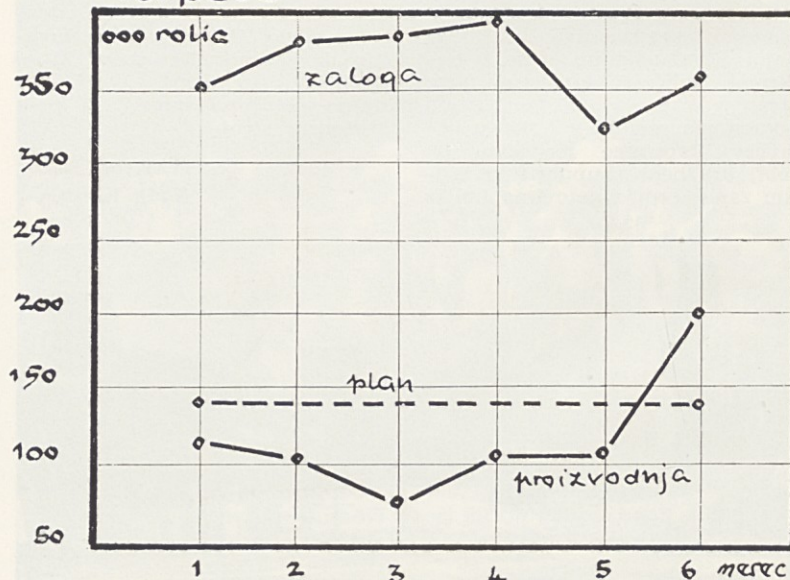
Proizvodnja in poraba pare je v letošnjem polletju večja za 6% ali 5424 ton v primeri z lanskim polletnim obdobjem. Pri proizvodnji in porabi pare preseneča izredno mesečno nihanje (poraba v juniju je npr. za 75% višja od porabe v januarju).

Vrednostni učinki poslovanja:

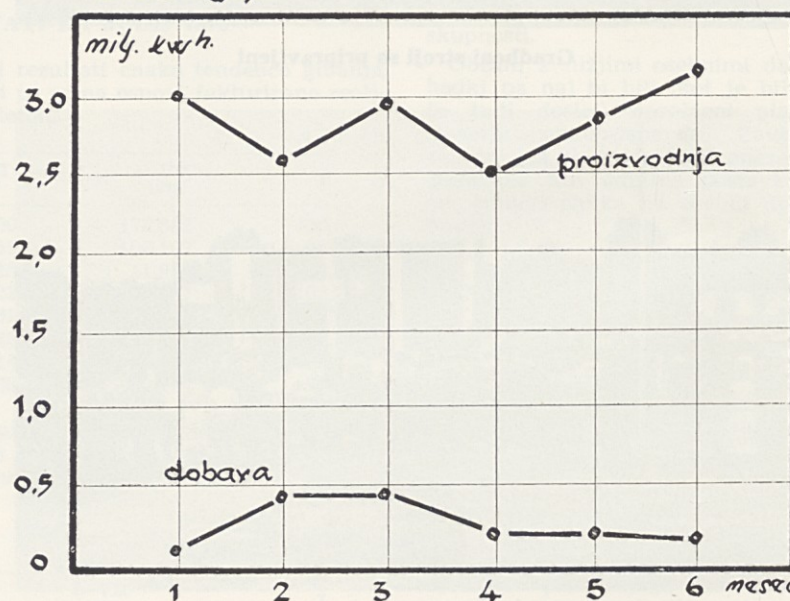
Tako kot količinski obračun vodilnega poslovnega področja (proizvodnja papirja) kaže tudi vrednostni obračun slabše izide od normalno pričakovanih. Prodali smo manjšo količino papirja in dosegli tudi skupno manjšo vrednost prodaje za 9% ali 26 milijonov din. Zaradi letos uve-

(Nadaljevanje na 5. strani)

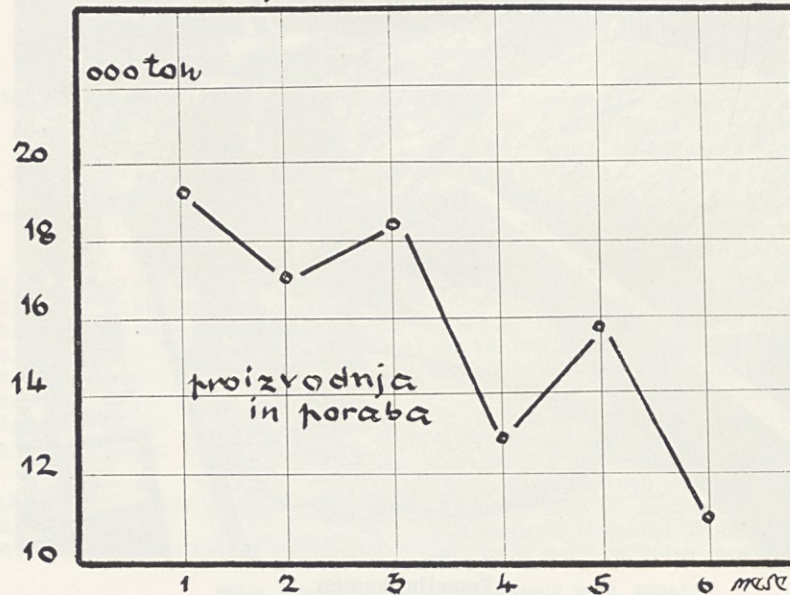
Tapete

Energija

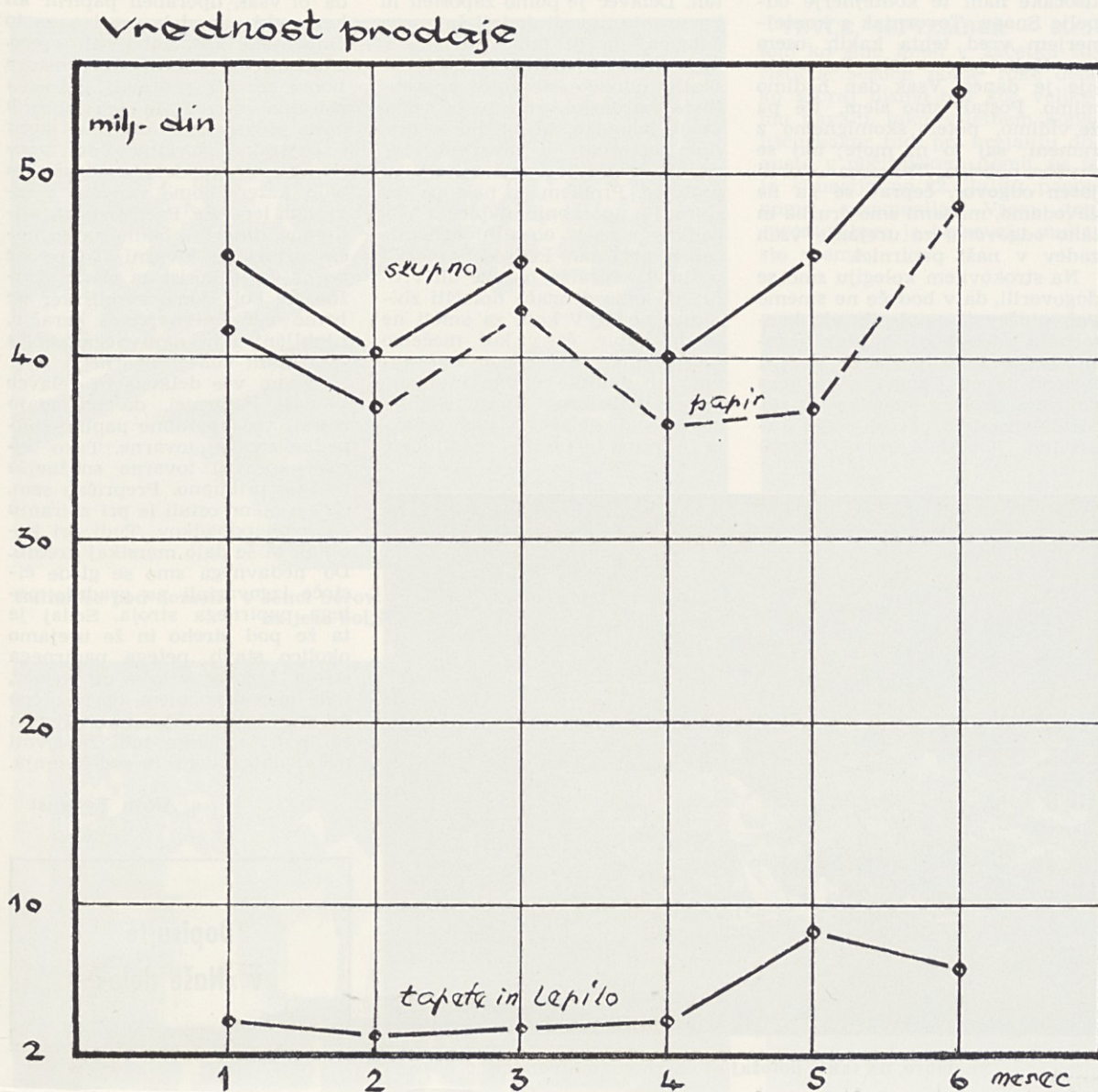

Energija - para

Poslovanje Papirnice Vevče v prvem polletju 1976

(Nadaljevanje s 4. strani)

dene spremembe v načinu obračuna celotnega dohodka je neposredna primerjava letošnjega uspeha poslovanja z lanskim vsebinsko neizvedljiva. Lani namreč je bila fakturirana realizacija (vsa prodaja), osnova za obračun finančnega uspeha, letos pa je osnova zanj samo plačani del fakturirane realizacije (plačana realizacija).

Ce (za interno primerjavo) tudi letos upoštevamo celotno vrednost blagovne prodaje (plačano in neplačano), kaže primerjava

z lanskoletnim obdobjem za 25,626.321 din (9 %) manjšo realizacijo, zaradi česar je tudi dohodek in dobiček ustrezno nižji.

Na tak izid so vplivali tudi letošnji višji izdatki za amortizacijo (9,5 milijona) ter izdatki za pogodbene obveznosti (10 %), nadalje nižji izdatki za zakonske obveznosti (47 %) ter višji osebni dohodki (29 %). Slabši poslovni uspeh je predvsem posledica slabših proizvodnih uspehov in manjše količinske prodaje kot tudi bremen izgradnje 5. PS.

Izračun uspeha po novih knjigovodskih predpisih (osnova je plačana vrednost prodaje) izkazuje v letošnjem polletju izgubo 20,726.258 din. Porabili smo več denarja za proizvodnjo, kot pa pridobili gotovine s prodajo proizvodnje. Toda takšen izid ne predstavlja dejanske čiste izgube, ker vsebuje (kot je že poudarjeno) tudi del »knjigovodske« izgube (prodanega blaga, ki ni plačano, stroški proizvodnje tega blaga pa so knjigovodsko obračunani v finančnem izidu).

T. D.

Ob zagonu V. papirnega stroja - pustimo staro

VEVCE, SEPTEMBRA — Delo v vsakem poklicu je danes precej drugačno, kot je bilo včeraj in jutri bo prineslo spet novosti. Na način opravljanja vplivajo nove teorije, novi tehnični dosežki in nova okolja. V sredi tega dogajanja pa je le človek, poklicni delavec, ki se hote ali ne hote mora prilagoditi tehniki in napredku v tehniki.

Pri delu se kaj radi sklicujemo na tradicijo, češ, moj oče je delal tako, tudi jaz bom. To pa je nazadnjaška miselnost, ki vodi v stagnacijo in nazadovanje. Take primere gremo lahko iskati na najenostavnejša področja dela, pa tja do zahtevnih del, pri katerih se poslužujemo različnih delovnih sredstev. Če smo nekdanje mešali s kuharico, ni rečeno, da danes ne smemo uporabljati mikserja. Popolnoma razumljivo je, da smo od ročnega pranja prešli na strojno. Vprežno plujeenje je zamenjal traktor, vodno kolo pa najmodernejši obrati atomskih elektrarn.

Torej je tradicija v industriji in drugih tehniških okoljih le še čustvena zadeva, ki jo vzporejamo z »dobrimi, starimi časi«, medtem pa stremimo za modernizacijo stanovanj, gospodinjstva, prevoznih sredstev, občil in drugega.

Tudi papirničar je nekoč ročno izdeloval papir. Kasneje je prišel do primitivnih in najbolj enostavnih strojev, ki se v prvih 100 letih niso bistveno spremenili. S prisotnostjo elektrike, hidravlike, pnevmatike in elektrotehnike pa smo priča najmodernejšim strojem za izdelavo

papirja, ki dosegajo za laika neverjetno proizvodnjo. To so kolosi, ki zbujajo strah nepoučenemu in strojev nevarnemu človeku ob prehodu ob njih.

Tak je naš V. PS, moderen, tehnično dovršen, lep, veličasten. Zdaj, zdaj bomo začeli z njim delati.

Značilnost za sodobnega človeka je razmeroma hitro prilagajanje novim dosežkom in spremembam. Nastaja pa tudi strah pred neuspehom zaradi novih situacij, zato se kaj radi oklepamo starega. Kar je še neznane, bo treba osvojiti, da se ne bo ponovila situacija izpred 15 let, ko smo kritizirali nove konstrukcije pri IV. PS, češ, kaj takega pa na starih strojih ni bilo in ker nismo poznali, ni imelo vrednosti. In ne samo to. Nismo uporabljali ali celo predlagali za demontažo kot nepotrebno. Tehnična revolucija, njen napredek in razvoj so prodrli tudi v papirništvo.

Zaupajmo konstruktorjem modernih papirnih strojev. Dokazali so svoje dosežke, moderna industrija pa jih je na mah osvojila in jih še osvaja. Nobena regulacijska, signalna ali merilna naprava na stroju ni odveč. Tudi noben najmanjši vijak. Vse ima svojo funkcijo in pomen. Če jih poznamo in vemo kako delujejo, bodo na mah naši. Če bomo osvojili njih pomen in delovanje, bodo v našo pomoč, sicer pa bomo morali vleči s seboj le izkušnje s starih strojev, ki jih sicer moramo spoštovati, so pa le osnova za delo pri novem stroju.

S. R.

Menjava zvitka na stroju zahteva obilico ročnosti. Na sliki: menjava pri II. PS

Samski domovi naj ne bodo leglo nereda

VEVCE, SEPTEMBRA — Redka so podjetja, ki ne bi imela v sestavi razpoložljivih stanovanj enostavne vrste tudi samskih domov. Njihovo gradnjo je narekovala in še narekuje nujna, ki pomirja potrebe po stanovanju zlasti tistih delavcev, ki se radi selijo iz podjetja v podjetje in onih, ki prihajajo na delo iz kraja izven območja tovarne. To pa so skoraj izključno mladi, samski delavci.

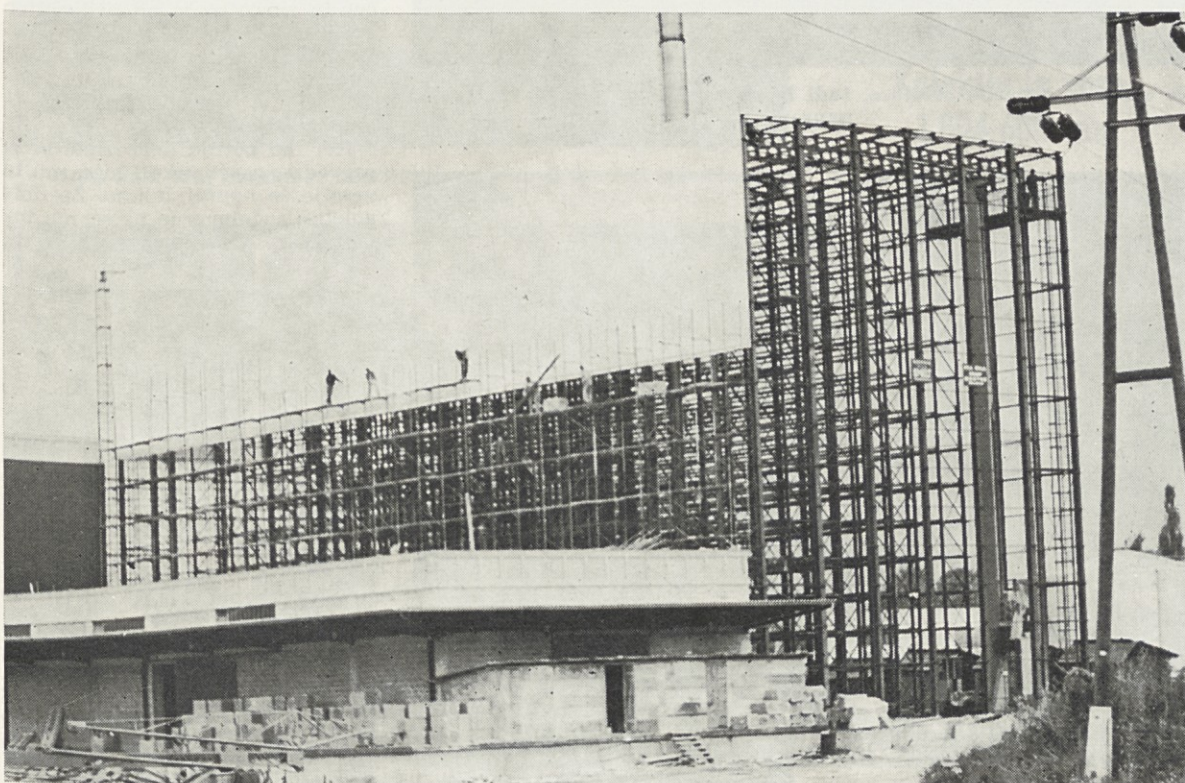
Od stanovalcev samskih domov ob Papirniški poti je slišati vedno več pritožb o neredu in pomanjkanju discipline, o nespoštovanju pravil in hišnega reda. Delavci, ki so sprejeti v samski dom, so ob vselitvi natančno seznanjeni z režimom v domu. Kljub temu mnogi izmed njih kršijo red. Tu gre za čistočo v okolici doma kakor tudi v samih stanovanjskih prostorih, bodisi

da so to stanovanjske sobe, sanitarije, hodniki ali dnevni prostori.

Odbor za družbeni standard je o stanju v samskih domovih že razpravljal na eni izmed zadnjih sej. Poleg omenjenega nespoštovanja reda so ugotovili tudi, da samci v svoja stanovanja sprejemajo za krajši ali daljši čas nedovoljene, tudi dvomljive obiske, ki ponavadi kršijo mir, nujno potreben stanovalcem, če upoštevamo, da skoraj vsi delajo v izmenah.

Zaradi nemira v sosedstvu je počitek nemogoč, s tem pa je zmanjšana sposobnost za delo samo in za varnost pri delu.

Odbor je sklenil vsakokratne povzročitelje nereda opozarjati, naj upoštevajo hišni red, v nasprotnem in skrajnem primeru bi morali kršilci stanovanjskega reda dom zapustiti.

3. 9. 1976 so visoko regalno skladišče začeli oblagati s stenami. Same regale in ogradje pa je bilo treba postaviti že prej ob zgradbi V. PS (Foto: Edvard Anžur)

Ne uničujmo surovin

VEVČE, SEPTEMBRA — Pred nekaj tedni smo na strokovnem kolegiju naše papirnice načeli pogovor o akciji: **Kako ohranjati papirne surovine tudi v naši tovarni.**

Papirna industrija je že več desetletij v pomanjkanju osnovnih surovin. Vedno bolj primanjkuje lesa za proizvodnjo celuloze in lesovine. Les raste, vendar so zaloge lesa v gozdovih iz leta v leto enake ali celo nekaj manjše, ker človek še vedno brutalno posega v gozd s krčenjem. Potrebe po papirju se večajo letno s štirimi ali celo več odstotki. Večina papirja ima kratko dobo uporabnosti. Časopis zavržemo po enem ali dveh dneh. Revije zadržimo kak mesec in knjige pa po nekaj let. Tudi embalaža traja le tako dolgo, dokler ne pride izdelek do uporabnika. Tako nastaja po svetu vsako leto nekaj deset milijonov ton odpadnega papirja in kartona. Nastajal je problem, kam z vedno večjimi in ogromnimi količinami odpadnega papirja. Vsako uničevanje papirja je škodovalo naravnemu okolju. Zato je papirna industrija ob pomanjkanju surovin kot nalašč, da prevzame odpadni papir in karton. V nekaterih deželah se vrne celo do 60 odstotkov odpadnega papirja. Pri nas v Sloveniji le nekaj nad 40 odstotkov.

Pogosto čitamo v časopisju, slišimo preko radia ali vidimo na televiziji, kako nas Rdeči križ poziva, naj zbiramo odpadni papir. Pri zbiranju starega papirja so najbolj vneti zbiralci predvsem šolarji osnovnih šol in učenci nekaterih poklicnih šol. Tudi nekateri stanovalci in hišniki v večjih stanovanjskih blokih so uspešni.

Slovenski pregovor nam svetuje, da pometajmo najprej pred svojim pragom. Zato sem na kolegiju dal pobudo, da naj bi v

naši papirnici ne šel v nič noben kilogram papirnih ali kartonskih odpadkov. Vsi člani kolegija, vodje obratov, so soglašali s predlogom. Vodje obratov in služb so tako zadolženi, da vse svoje sodelavce pridobijo za to koristno akcijo. Predno začnemo z delom, se moramo najprej primerno organizirati. Pred vsako akcijo je najbrž koristno, da pogledamo, kako se danes obnašamo pri uporabi, oziroma bolj rečeno pri uničevanju papirnih in kartonskih odpadkov. V naši tovarni so snažilci leta in leta metali v Ljubljano vso papirno ovojnino in druge papirne odpadke, ki so bili slabo uporabni ali pa neuporabni pri izdelavi ovojnih papirjev. Za ovojne papirje smo namreč uporabljali le celulozno ovojnino in celulozne odpadke. Ljubljana je bila in je še naši tovarni, kot tudi drugim tovarnam odpadni kanal. Ko smo nehali izdelovati ovojne papirje, je začela »Unija-papir« prevzemati precej papirnih in drugih odpadkov pa še ne vse. Vsak dan smo papirne in druge odpadke vozili na vevško stran, na prostor za stavbo premaza in jih tam zažigali v veliko veselje bližnjih sosedov. Pozneje, ko smo začeli graditi stavbo petega papirnega stroja, smo preusmerili prevoz papirnih in drugih odpadkov na janezijsko stran za tapetno tovarno. Sedaj tam vsak dan znova zagori ogenj, ki uničuje na tone papirnih surovin. Milijone dinarjev bi prihranili naši družbi oziroma sebi, ko bi te odpadke zbrali in poslali v tovarno lepenke.

Pred časom smo si naprtili nove stroške. Nabavili smo zaprte kontejnerje. Polnimo jih z odpadki stročnic, natronsko ovojnino in raztrganimi natronskimi vrečami. V noben kontejner ne spravimo več kot sto ali še manj kilogramov odpadkov. Za težke

tisočake nam te kontejnerje odpelje Snaga. Tovornjak s kontejnerjem vred tehta kakih osem ton. Kako jalovo delo. Tako stanje je danes. Vsak dan hodimo mimo. Postali smo slepi. Če pa že vidimo, potem skomignemo z rameni: saj to ni moje; naj se družba pobriga. Tako smo dobili jasen odgovor, čeprav se ga ne zavedamo, mi sami smo družba in tako odgovorni za urejanje vseh zadev v naši papirnici.

Na strokovnem kolegiju smo se dogovorili, da v bodoče ne smemo več uničevati papirnih ali kartonskih odpadkov. Začetek organiziranja zbiranja smo poverili tovarni tapet. Tamkaj že danes pakirajo papirne odpadke v bale. Stiskalnica ima precej večjo kapaciteto, kot so potrebe v tape-

tah. Delavec je polno zaposlen in bomo zato morali dodati še enega delavca, da bi lahko stisnila v bale vso ovojnino, kartonske škatle, odrezke stročnic, uporabljene natronske vreče in še druge razne odpadke, ki bi jih s pridom uporabili v tovarnah lepenke. Tako se organizirati ni problem. Problem pa nastopa pri zbiranju uporabnih papirnih odpadkov v vseh obratih, delavnicah in pisarnah. Povsod bi morali postaviti zbiralne posode ali vreče, ali kako drugače določiti zbiralna mesta. V koše za smeti ne spada papir, če v koš mečemo tudi ostanke hrane, polivinil, kovino ali damske vložke in razno drugo embalažo. Torej slednja delavka ali delavec v naši tovarni bi moral biti toliko redoljuben,

da bi vsak uporaben papirni ali kartonski odpadek vrgel v za to namenjeni koš, zaboj ali vrečo. V slednjem tovarniškem prostoru bomo morali postaviti ustrezna zbiralna mesta. Iz teh zbirnih mest bi usmerjali odpadni papir v centralno zbiralnico pri tape-tah, kjer bosta delavca napravila bale, katere bomo vnovčili v tovarnah lepenke. Precej starih milijonov dinarjev bomo na ta način prihranili tovarni. To pa ne bo največja korist za nas in družbo. Še bolj bomo veseli, ker ne bomo več onesnaževali ozračja, Ljubljane in naravnega okolja znotraj in zunaj tovarne.

Prosim vse delavke in delavce v naši Papirnici, da pomagajo zbirati vse uporabne papirne odpadke znotraj tovarne. Tako bomo napravili tovarno snažnejšo in bolj prikupno. Prepričan sem, da ne bomo ostali le pri zbiranju papirnih odpadkov. Tudi pri kovinah bi se dalo marsikaj urediti. Do nedavnega smo se glede čistoče izgovarjali na gradnjo petega papirnega stroja. Sedaj je ta že pod streho in že urejamo okolico stavb petega papirnega stroja. Izgovorov tako ne bo več, toda le pod pogojem, da resnično želimo živeti v čistem okolju in za to čisto okolje tudi žrtvovati nekaj dobre volje in sodelovanja.

Albin Vengust

Dopisujte
v »Naše delo«

Še dobro, da takle položaj ni na glavnem dvorišču

Ne samo iz uvožene celuloze, tudi iz starega papirja se da marsikaj napraviti

V ZSSR so morali kupci neke knjige, če so jo hoteli dobiti, prinesiti v trgovino tudi 20 kg odpadnega papirja. S tem je dobila industrija celotno surovino nazaj. In pri nas?

Smetiščni kontejnerji naj bodo le za smeti, ne pa tudi za koristne papirne odpadke

Kaj pa lepa narava in okolje — ali nas nič ne skrbita?

V pokoj je odšel Ivan Vraničar

VEVČE, SEPTEMBER — Ivan Vraničar se je rodil 5. 6. 1909 v Slamni vasi pri Metliki. Z delom v Papirnici Vevče je začel 25. 11. 1946. Ob odhodu v pokoj je bil najstarejši član kolektiva. Večino svoje delovne dobe je opravljal dolžnosti merilca lesa na žagi.

Kljub dopolnjenemu 67. letu starosti ob odhodu z dela še ni imel polne delovne dobe, vendar mu to ne bo delalo težav, saj ima skoraj 3 leta priznane dvojne delovne dobe, ko je — zavedni Slovenec — sodeloval kot aktivist in borec v NOB. Umirjen, dobrosrčen in značajan je bil priljubljen pri vseh, zlasti pa med ožjim kolektivom lesne predelave. Večkrat je poleg svojega rednega dela sodeloval tudi v samoupravnih organih podjetja.

Ker rad potuje, dela izlete in se razvedri na vrtu okoli hiše, mu to veselje še naprej želimo. Za dolgoletno sodelovanje pa se mu tovariško zahvaljujemo.

Ivan Vraničar

Kopalcem na Vevčah in dopustnikom v Novigradu letos lepo vreme ni bilo vseskozi naklonjeno

Balinišče pod domom, v senci borov, je zatočišče moških — včasih tudi na jezo boljših polovic

Letošnja ekipa v počitniškem domu je svoje delo dobro opravila. Gostje so bili zadovoljni

Koča na Veliki planini je bila tudi letos skoraj vse dni zasedena

Za pol litrčka, ali kdo bo boljši

VEVČE, SEPTEMBER — Medtem ko smo imeli v začetku turistične sezone polne roke dela, ko skoraj nismo bili kos velikega navalu, tako v letnem kopališču kakor tudi pri urejanju dopusta v počitniškem domu, pa se je situacija po 22. juliju popolnoma spremenila. Vsem tem spremembam je botrovalo muhasto vreme.

Letno kopališče smo zaprli 1. septembra zaradi slabega vremena. Zadnje avgustovske dni ni bilo kopalcev. Vse od 22. julija so naši »honorarci« v letnem kopališču zaman pričakovaliboljšanje vremena.

V kopalni sezoni 1976 je bilo na kopališču Vevče poleg domačih gostov približno 30.000 tujih. Če k temu prištejemo še vsako-

dnevne treninge plavalcev kluba in razna izbirna tekmovanja osnovnih šol, potem lahko trdimo, da je bilo naše letno kopališče pomemben rekreativni center, ki je v letošnji kopalni sezoni dobro odslužil svojemu namenu.

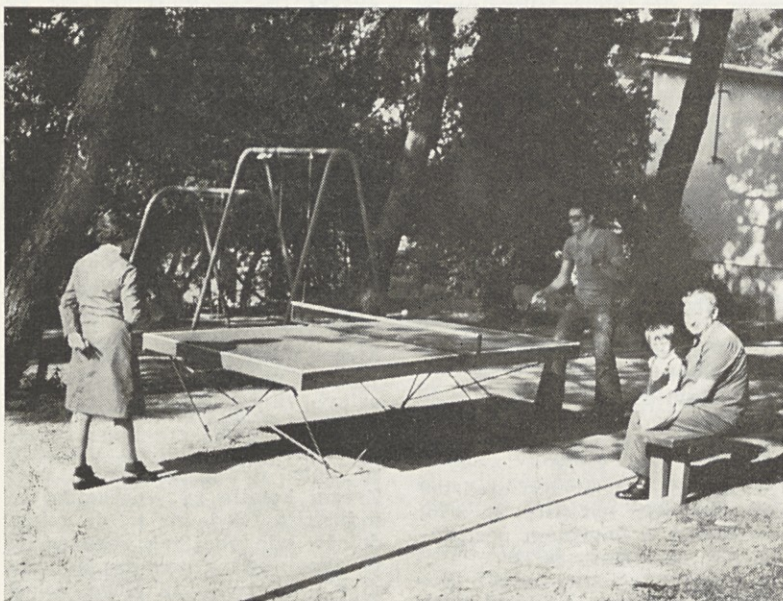
Mnogo delavcev našega kolektiva se je tudi letos odločilo, da preživi svoj letni dopust v počitniškem domu v Pineti, saj je v prijetnem borovem gozdičku v neposredni bližini morja preživljanje dopustniških dni zares prijetno. Naši gostje so proti koncu sezone odhajali na dopust polni optimizma in bili dokaj zadovoljni kljub večkratnemu poslabšanju vremena, saj je skušalo osebje počitniškega doma ugoditi in zadovoljiti željam vseh gostov.

Pri dosedanjih podatkih, ki niso dokončni, je letovalo v domu preko 800 gostov, članov kolektiva z družinami in ožjih svojcev.

Tudi počitniški dom v Pineti so zadnji gostje zapustili 12. septembra. Med naseljem hišic bo ostal le naš oskrbnik Angelo, ki nam bo čuval hišice do prihodnje turistične sezone.

Vsem zaposlenim tako v baze-nu kot v počitniškem domu v imenu družbenega standarda lepa hvala z željo, da se prihodnje leto zopet vidimo. Hvala tudi našim vzdrževalcem, ki so skrbeli, da sta objekta družbenega standarda lahko zadovoljila željam po rekreaciji in počitku naših delovnih ljudi in njihovih družin.

J. R.

»Učna ura« namiznega tenisa, kadar sonce ni premočno

Martinčkanje na popravljeni plaži Vevškega doma

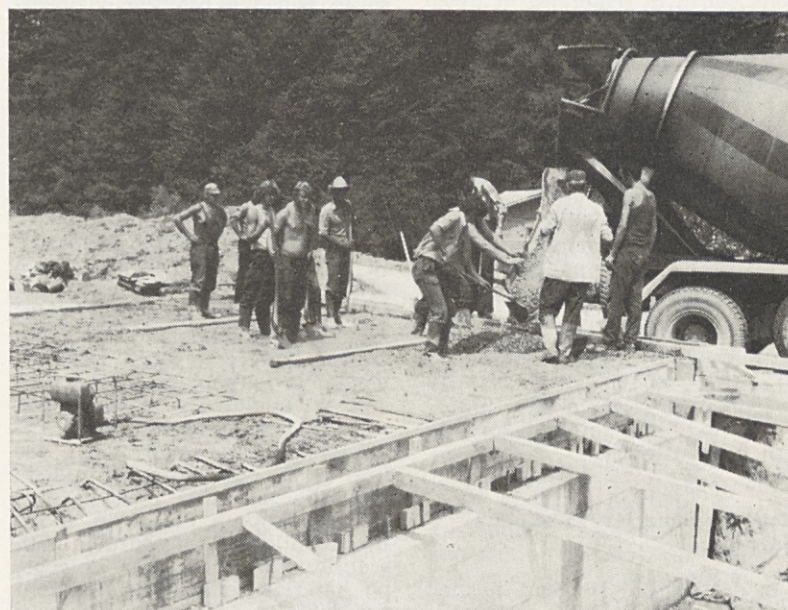
Kolektiv je zbral 1,804.600 din

VEVČE, SEPTEMBRA — Člani kolektiva so se že junija na zborih delavcev odločili za vpis javnega posojila za ceste, ki se bodo s temi in z drugimi sredstvi gradile na območju SR Slovenije. Vpisovanje je potekalo v glavnem sredi julija, teče pa še vedno, saj je čas vpisa do konca oktobra. Do 30. avgusta 1976 je 977 delavcev od 1120 (nad 87%) vpisalo 1,804.600 din, kar znaša skoraj 185 starih tisočakov na vpisovalca.

O pomenu in namenu vpisa posojila smo že pisali. Če ponovno omenimo, da bo na območju SR Slovenije ojačanih, moderniziranih, rekonstruiranih ali na novo zgrajenih nekaj sto kilometrov cest, potem ni dvoma, da se bodo do roka »omehčali« tudi tisti, ki do sedaj še niso k vpisu pristopili.

Konferenca OO sindikata poziva vse delavce, ki tudi doslej še niso vpisali posojila, da to storijo. Gre za skupno, narodno korist.

S. R.

Izleti v Trebeljevske hribe, kjer je žičnica in kjer mnogi vaščani gradijo svoje letne hišice, bodo lepši, ko bo cesta skozi Besnico modernizirana. (Na sliki: betoniranje mostu v Spodnji Besnici, foto: C. Zupančič)

Naložba tujega kapitala s stališča neodtujljivih pravic delavcev v TOZD

KOLICEVO, SEPTEMBRA — V skladu z načrtom o delovanju sindikatov v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu in na osnovi stališč ter sprejete ga načrta republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije o pripravi in izvedbi problemskih razprav v delovnih organizacijah (teh je v načrtu 7) je bila 19. 7. t. l. v hotelu Maestoso v Lipici problemska razprava na temo »Naložbe tujega kapitala s stališča neodtujljivih pravic delavcev v TOZD, ki sta jo organizirala omenjeni sindikat ter komisiji pri Gospodarski zbornici (GZ) Slovenije za tuja vlaganja in razvoj. Z referati, ki so bili ocena dosedanjih izkušenj in predhodne razprave v OZD, je sodelovalo 11 OZD, v njenem zastopstvu pa so bili: direktor, predstavniki strokovne službe, predsedniki delavskega sveta, sindikata, mladine, ZK, samoupravne delavske kontrole. Mimo teh so sestanku prisostvovali še opazovalci 10 OZD, predstavniki DPO SRS, Skupščine SRS in SFRJ ter sredstev javnega obveščanja. Po končani razpravi so imeli posamezni udeleženci še razgovor s predstavniki radia.

Pregled stanja skupnih vlaganj:

Skupna vlaganja s tujimi osebami so bila v SFRJ uvedena kot ena izmed oblik poslovno-tehničnega sodelovanja s tujino leta 1968 na osnovi zakona o sredstvih podjetij.

Ta oblika pomeni primarno določen način pridobitve tuje tehnologije, inovacij in posredno tudi tržišča, sekundarno pa skupna vlaganja odpirajo nova delovna mesta, kar je še zlasti pomembno za tiste kraje, ki so suficitarni z delovno silo.

V SRS smo usmerili skupna vlaganja predvsem v razvoj predelovalne industrije, saj je kar 10 pogodb sklenjenih v kovinski, 6 v kemični, 4 v elektroindustriji, 6 v papirni in lesni industriji.

Po zadnjih podatkih je v SFRJ sklenjenih 132 pogodb o skupnih vlaganjih. Skupna vrednost vlaganj znaša 18,7 milijarde dinarjev, od česar odpade na vloge tujih partnerjev 2,88 milijarde, na vloge domačih 15,8 milijarde dinarjev, kar daje razmerje 85 : 15 v korist domačih sredstev.

Največje število pogodb odpade na SRS, in sicer 45, na Hrvaško 35, na Srbijo 20, na BiH 16, na Makedonijo 7, na AP Vojvodno 5 in na Črno goro ter AP Kosovo 2 pogodbi. Največ tujih partnerjev izvira iz dežel, ki so članice EGS, in sicer 81, slede članice EFTA z 20 in SEV z 2 ter z drugih področij z 20 partnerji.

SRS je pri Zveznem komiteju za energetiko in industrijo registrirala 45 pogodb, vendar 3 niso bile realizirane. Najštevilnejši tuji partnerji so iz ZRN (17), sledijo Italija (6), ZDA in Švica (4) itd. Na osnovi pogodb je skupaj vložnih v SRS 4.971.637.743 dinarjev, od česar odpade na domače OZD 4.007.243.927 dinarjev, na tuje vlagatelje pa 964.393.821 dinarjev ali 20 % vrednosti vlaganj. Pri tem je delež finančnih sredstev tujega partnerja komaj 8 %, ostalih 12 % pa odpade na ovrednotenje tuje tehnologije in drugih pravic iz industrijske lastnine. Največje število pogodb je bilo sklenjenih v razdobju od leta 1971—73, in sicer 1971 10 pogodb, 1972 — 11 in leta 1973 — 9 pogodb, torej še pred sprejetjem nove ustave.

Motivi partnerjev za skupna vlaganja:

Iz dosedanjih izkušenj je moč ugotoviti, da se tudi vlagatelji odločajo za skupna vlaganja iz različnih razlogov: zaradi posrednega osvajanja trga v vzhodnih deželah in v deželah v razvoju, zaradi zagotavljanja trga za pla-

sma gotovih izdelkov, opreme, tehnologije, licenc in podobno, zaradi možnosti substitucije delovno intenzivnih kapacitet na lokacijah s cenejšim delom in možnosti substitucije kapacitet, ki ogrožajo okolje, zaradi emisij ali njihove drage preventive na lokacijah v drugih deželah, zaradi zagotavljanja določenih surovin ali polizdelkov, zaradi manjše obdavčitve čistega dohodka.

Motivi naših OZD so v zagotovitvi boljše tehnologije in opreme, potrebe po znanju, po investicijskih sredstvih, v možnosti izvoza in prodaje izdelkov preko tujega partnerja na konvertibilni trg, v zagotovitvi tekočega tehnološkega razvoja in vseh njegovih inovacij, dalje v zagotovitvi učinkovite organizacije dela, v zagotovitvi določene reputacije in s tem večje komercialne uspešnosti na domačem in na tretjih trgih.

Pregled zakonodaje o skupnih vlaganjih:

V SFRJ in SRS urejajo področja skupnih vlaganj:

- Ustavi SFRJ in SRS
- Zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače OZD (Ur. list SFRJ, št. 22/73).
- Zakon o obdavčitvi sredstev tujih oseb (Ur. list SRS, št. 3/73)
- Zakon o deviznem poslovanju (Ur. list, št. 36/72)
- Uredba o natančnejših pogojih za vlaganje sredstev tujih oseb v domače OZD (Ur. list SFRJ, št. 26/76).

Zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače OZD dopušča možnost tujih naložb v 3 oblike gospodarskih subjektov, in sicer:

1. v delovno organizacijo kot celoto,
 2. v TOZD in
 3. v novoustanovljeno OZD.
- Dosedaj je največ skupnih vlaganj v ZOZD ali pa v DO kot celoto.

Zakon praviloma ne dopušča skupnih vlaganj s tujimi osebami na vseh področjih gospodarskih dejavnosti in je izvzel: bančništvo, zavarovalstvo, notranji transport, trgovino, komunalo in druge storitvene dejavnosti ter družbene službe; dopušča pa skupna vlaganja na področju znanstveno-raziskovalnega dela. Zakon določa, da morajo biti sredstva domačih OZD, ki jih vlagajo v skupno poslovanje večja od sredstev tujih oseb. Izjeme obravnava ZIS oz. Skupščina Jugoslavije.

Glede pravic sta oba partnerja izenačena s tem, da tuji partner ne more imeti več pravic kot domača OZD.

Poslovno-tehnično sodelovanje oz. vse njegove oblike so praviloma dolgoročne. Čeprav zakon sam ne postavlja minulega roka trajanja tovrstnih pogodb, izrecno določa v svojem 6. členu, da so te pogodbe praviloma dolgoročne.

Vloga tuje osebe je lahko različna (finančna sredstva, stroji — oprema, pravice industrijske lastnine, ki se ovrednotijo). Ravno ovrednotenje teh pravic pa nemalokrat povzroča težave domačim partnerjem, ker ni izdelanih kriterijev, oz. meril, na osnovi katerih bi lahko ocenjevali in presojali vrednost oz. ceno pravic industrijske lastnine.

Tuji vlagatelj je delno udeležen pri ustvarjenem dohodku OZD, v katero je vložil sredstva, vendar le toliko časa, kolikor je s sredstvi udeležen v skupnem poslovanju. V pogodbi mora biti to določeno kot tudi način, čas in pogoji. Isto velja tudi glede udeležbe na riziku. Večina pogodb o skupnih vlaganjih, ki so jih sklenile OZD s področja SRS s tujimi osebami, ima določbo, po kateri so partnerji udeleženi pri dobičku in možni izgube v skladu z razmerji svojih deležev. Zakon obligatorno (obvezno) nalaga dolžnost pogodbenim partnerjem, da zagotavljajo (to mora biti vsebovano v pogodbi) delav-

cem delovne skupnosti OZD, v katero so vložena sredstva za skupno poslovanje, sredstva za osebno in skupno porabo in sredstva za razširitev materialne osnove dela, vse to pa ustrezno s prispevkom te delovne skupnosti pri ustvarjanju dohodka, ki izvira iz dejavnosti, odvijajoče se na osnovi skupnega vlaganja. S tem zakonskim določilom se je hotel zagotoviti enakopraven status delavcev organizacij združenega dela z delavci ostalih organizacij združenega dela, razen tega pa še določena sredstva, ki naj bi jih imeli ti delavci na razpolago ali za investicije ali za novo dejavnost, ki naj bi se začela odvijati ob prenehanju pogodbe o skupnem vlaganju.

Z zakonom je omogočeno tujemu pogodbeniku uveljavljanje njegovih pravic, o katerih sporazumno odloča z domačo OZD po skupnem organu. To možnost so dosedaj izkoristile vse naše OZD in so s pogodbo ustanovile poslovni odbor kot skupni organ. S pogodbo pa se mora predvideti tudi oblikovanje tega organa, njegov način dela in njegove pravice, ki pa ne smejo presegati z ustavo zajamčenih neodtujljivih pravic delavcev.

Pogodba o skupnem vlaganju se vpiše v register, ki ga vodi Zvezni komite za energetiko in industrijo. Glede na to, da zakon določa, kdo vodi tak register, je v zakonu očitna pomota, ko pravi v I. odstavku 12. člena, da se pogodba vpiše v sodni register. V istem členu zakon taksativno (natančno) našteva razloge, zaradi katerih ne more biti taka pogodba vpisana v register in s tem nima prave veljave (npr. ni v skladu z zakonom, če ni enakopravnih odnosov, realno ovrednotenih pravic industrijske lastnine, če tuja vloga ne dosega zakonskega minimuma 1.500.000 din).

Domača OZD mora posebej voditi poslovno knjigo oz. posebej izkazovati dohodek iz skupnega poslovanja, to pa le pod pogojem, če je v pogodbi določeno, da je tuj pogodbenik udeležen pri dohodku iz skupnega poslovanja. Odgovornost OZD, v katero so vložena sredstva tuje osebe, je lahko različno urejena. Če so sredstva vložena v TOZD, je za obveznosti odgovorna ta OZD sama do višine vrednosti vseh sredstev, s katerimi razpolaga, razen če ni v pogodbi o skupnem vlaganju v soglasju z drugimi TOZD določeno (jasno je, da gre v tem primeru za TOZD, ki so v sestavi iste delovne organizacije), da so za obveznosti, ki izvirajo iz skupnega vlaganja TOZD, v katero so vložena sredstva, odgovorne tudi ostale TOZD. Tudi to seveda ni prepuščeno zgolj pogodbi, temveč sporazumu o združitvi, ki je osnova pogodbe.

Če so sredstva vložena v DO (delovno organizacijo), so za njene obveznosti solidarno odgovorne TOZD v njeni sestavi, kolikor ni s samoupravnim sporazumom o združevanju določeno drugače. Zakon predvideva tudi izključitev odgovornosti TOZD, v katero so vložena sredstva tuje osebe, da ne odgovarja za obveznosti DO, v katere sestavi je, niti za obveznosti drugih TOZD, razen v primeru, da bi bilo v pogodbi, s katero so soglašale ostale TOZD, določeno drugače.

Oblika odgovornosti oz. izključitev mora biti vpisana v sodni register in velja od dneva vpisa. Možen je tudi prenos deleža tujega pogodbenika z vsemi pravicami in obveznostmi na drugo tujo pravno ali fizično osebo. Tak prenos mora biti izvršen v soglasju z OZD, v katero so vložena sredstva, lahko pa tudi brez soglasja, vendar le v primeru, ko tuji pogodbenik pismeno ponudi svoj delež domači OZD, ta pa se niti v roku 60 dni o tem ne izjavi. Dolžnost tujega pogodbenika je, da ponudi svoj delež najprej domači OZD, če pa tega ne izvrši, ali pa izvrši to drugje pod ugodnejšimi pogoji, kot so bi-

li ponujeni domači OZD sme le-ta s tožbo pri gospodarskem sodišču zahtevati razveljavitev prenosa deležev in tudi to, da se pravice in obveznosti ter delež prenesejo nanjo.

Dohodek tujega pogodbenika, ki ga pridobi na osnovi svoje vloge iz skupnega poslovanja, je obdavčen. To vprašanje ureja republiški zakon o obdavčitvi sredstev tujih oseb (Ur. list SRS, št. 3/73).

Davčna stopnja za davek od dobička tujih oseb, dosežen z vlaganjem sredstev v domačo OZD, znaša 35 %. Zakon pa predvideva tudi olajšave, ki so različne glede na to, kolikšen delež dobička pušča tuji pogodbenik v domači OZD, s tem da poveča svoj delež ali pa ga vloži v drugo OZD. Te olajšave so različno visoke in so v razponu od 15 do 50 %. Zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače OZD daje tujemu pogodbeniku poleg prenosa dobička tudi pravico do transfera (prenosa) vložnih sredstev v primeru, ko je pogodba ali so bili doseženi poslovni cilji ali če je pretekla pogodbeno dogovorjena doba ali če je bila razdrta iz razlogov, ki jih predvideva zakon, ali pa, če je predvideno že v pogodbi sami, da sme tuji pogodbenik deloma umakniti sredstva tudi že med trajanjem pogodbe. Za ta transfer pa se uporabljajo predpisi o deviznem poslovanju.

Način reševanja sporov, ki nastajajo ob izvrševanju pogodb o skupni naložbi, je prepuščeno pogodbenim strankam. Stranke imajo možnost, da rešujejo spore pred pristojnim gospodarskim sodiščem v SFRJ, če ni v pogodbi določeno, da jih rešuje arbitraž pri GZ Jugoslavije ali zunanjetrgovinska arbitraž pri GZ Jugoslavije ali posebna arbitraž ali pa tuja arbitraž.

V večini primerov so pogodbene stranke odločajo za arbitražo pri Mednarodni trgovinski zbornici v Parizu s sedežem v Zürichu.

Ugotovitve iz dosedanjih pogodbениh odnosov:

Na podlagi dosedanjih izkušenj ocenjujemo, da imajo tuja vlaganja pri nas poleg pozitivnih tudi negativne učinke. Jasno je namreč, da nekateri tuji partnerji poleg že naštetih motivov zasledujejo tudi druge, kot so kontrola in podrejanja naših razvojnih teženj in možnosti interesom tuje kapitala, vplivanje na razvojne usmeritve in dinamiko razvoja, ustvarjanje ekonomske odvisnosti, izkoriščanje cenejših surovinskih, energetskih in tudi kadrovskih potencialov v naših organizacijah in podobno. Pa tudi naše OZD so v nekaterih hoteh negativno motivirane kot npr., ko se po zaslugi tujega partnerja uspavajo v iskanju lastnih razvojnih možnosti, lastnega marketinga, lastnega raziskovalnega in inovacijskega dela in ko prek partnerstva s tujcem zmanjšujejo potrebo po tesnejšem povezovanju doma, v domačih tehničnih in ekonomskih skupinah, ko z izgovorom, da to narekuje tuj partner, premalo upoštevajo pravice in obveznosti delavcev in njihovih samoupravnih organov pri investicijskih odločitvah. Nemalokrat pa se tudi razgovori s tujim vlagateljem praktično do podpisa pogodbe vrše v ozkih poslovnih strukturah, tako da delavci ali pa njihovi samoupravni organi le v majhni meri ali pa celo v ničemer ne vplivajo na potek pogajanj in sestavo pogodbe.

Na drugi strani pa je tudi res, da so nam tuja vlaganja potrebna, posebno še zaradi potrebe po tehnologiji, ki ima tako skokovit razvoj, da ji z lastno inovacijsko dejavnostjo ne moremo uspešno slediti. Poleg tega pa so nekateri primeri skupnih naložb prinesli pravo spremembo v kra-

ju, kjer je sedež OZD, in tudi preprečili odhajanje delavcev na začasno delo v tujino (npr. Sladkogorska — Sladki vrh, Jože Kerencič — Ormož, ETA — Cerklje, tovarna usnja Šoštanj itd.) Skoraj pri vseh pa ne gre zgolj za odpiranje novih delovnih mest, temveč tudi za njihovo izvozno usmerjenost, saj nekatere izmed njih prodajo polovico ali celo več izdelkov iz skupne naložbe na konvertibilna tržišča, vse to pa pozitivno vpliva na plačilno bilanco.

Odbor za tuja vlaganja nadaljuje z delom komisije, ki jo je imenoval upravni odbor GZ Slovenije na svoji seji dne 16. 10. 1973. Naloga odbora je spremljanje in ocenjevanje pogodb o skupnih vlaganjih s tujimi osebami ter dajanje sugestije in predlogov domačim partnerjem z namenom, da bi bile sklenjene pogodbe v skladu s širšimi družbenimi interesi. Pri tem ocenjuje odbor za tuja vlaganja tudi osnutek pogodb z vidika njihove ustreznosti našemu samoupravnemu sistemu, enakopravnosti partnerjev in prevzemanju rizikov in učinkov vlaganj.

Poleg tega je odbor letos izvedel anketo, ki bo redno letno tudi v prihodnje spremljala skupna vlaganja v SRS, kajti vse do danes še ni bilo zbranih enotnih podatkov in pokazateljev s tega področja.

Skupna vlaganja in neodtujljive pravice delavcev:

Zvezna in republiška ustava, še posebej osnutek zakona o združevanju delavcev, opredeljujejo tak družbeno-ekonomski položaj delavca in taka razmerja v družbeni reprodukciji, ki so neodtujljivo povezana z delavcem, ki združuje svoje delo z delom drugih delavcev na sredstvih v družbeni lasti v TOZD. Kot svojo neodtujljivo pravico uveljavlja delavec pravico dela s sredstvi v družbeni lasti, kar mu omogoča, da neposredno in enakopravno:

- s svojim delom sodeluje v procesu dela in proizvodnje in izpolnjuje svoje delovne obveznosti;
- upravlja delo in poslovanje OZD;
- načrtuje proizvodnjo, odloča o razvoju in načrtih;
- odloča o združevanju dela in sredstev v DO ter o drugih oblikah združevanja in povezovanja dela in sredstev;
- odloča o celotnem dohodku;
- razporeja dohodek za osebo, skupno in splošno porabo, za razširitev materialne osnove in za rezerve v skladu z osnovami in merili, dogovorjenimi na samoupravni podlagi;
- odloča o delitvi sredstev za svojo in skupno porabo;
- pridobiva osebni dohodek;
- ureja medsebojna razmerja pri delu.

Zakon opredeljuje dohodek kot del celotnega proizvoda družbe, ki ga pridobivajo delavci v TOZD, s katerim sami upravljajo. Sam dohodek je osnova za uresničevanje pravic delavca, da odloča o pogojih in učinkih svojega dela. Dohodek je neločljivo povezan z načrtovanjem. Zakon opredeljuje načrtovanje kot pravico in dolžnost, ki jo delavci uresničujejo tako s sprejemanjem načrta v TOZD in sklepanjem samoupravnih sporazumov o temeljnih načrta kot s sprejemanjem skupnih načrtov v DO in drugih samoupravnih organizacijah ter skupnostih.

Ze ustavni zakon za izvedbo ustave je določal, da se ustavne določbe, ki se nanašajo na združeno delo, uporabljajo neposredno. Praksa pa je pokazala, da je bilo potrebno ustavno določila opredeliti, in sicer tako, da bo omogočen nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in položaja delavca v združenem delu.

Večina pogodb o skupnih vlaganjih je bila sklenjena že pred (Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje z 8. strani)

sprejetjem ustave in osnutkom zakona o združenem delu. Čeprav je ustava že opredelila položaj delavca v združenem delu in njegove pravice pa do danes še ni prišlo do sprememb in dopolnitev pogodb o skupnih naložbah, posebej pa še v tistem delu, kjer bi moralo biti zagotovljeno uresničevanje neodtujljivih pravic delavcev.

To pa je bil tudi eden izmed razlogov, ki je privedel do izdaje Uredbe o natančnejših pogojih za vlaganja sredstev tujih oseb v domače OZD. Citirana uredba v svojem 5. členu natančno opredeljuje vprašanja, o katerih poslovni odbor vlagatelj ne more odločati.

- Ta vprašanja pa so:
1. sprejemanje načrta in samoupravnih splošnih aktov
 2. upravljanje s sredstvi družbene reprodukcije
 3. ugotavljanje in delitev dohodka
 4. delitev osebnih dohodkov
 5. sklepanje kreditnih in posojilnih pogodb
 6. pravice, dolžnosti in drugi medsebojni odnosi delavcev v združenem delu
 7. pripojitev, spojitev in izločitev ter druga statusna vprašanja.

Glede navedenih vprašanj sme dajati poslovni odbor organom domače OZD le predloge. S tem se bo v mnogih primerih bistveno menjala vloga poslovnega odbora, saj daje uredba njegovemu delovanju le posvetovalni-predlagalni značaj. Nemalokrat so bile pravice samoupravnih organov v praksi prenešene na poslovni odbor tako, da je le-ta odločal o načrtu razvoja, o najemanju domačih in tujih kreditov, o delitvi dohodka, o višini in načinu ugotavljanja osebnih dohodkov, o investicijah in tudi o statusnih vprašanjih, saj je bila skoraj vsaka statusna sprememba vezana na soglasje poslovnega odbora, kar je verjetno tudi oviralo integracijska gibanja.

OZD bodo morale pristopiti k spremembam pogodb v smislu določila člena 5 citirane uredbe, kajti ustavno jamstvo, ki ga vsebuje člen 27. zvezve ustave, se ne nanaša le na pravice glave sredstev tuje osebe; v ničemer namreč ne dovoljuje, da se ovira uresničevanje neodtujljivih pravic delavcev. Isti člen določa, da imajo delavci OZD, ki uporabljajo pri svojem poslovanju sredstva drugih domačih OZD.

Uredba prinaša tudi novost glede izvoza proizvodov, ki izvirajo iz vložitve sredstev, in določa, da mora biti izvoz proizvodov, na osnovi katerega se bodo zagotovila potrebna sredstva za plačilo dobička in povrnitev vloženih sredstev, določen s pogodbo.

To določilo zagotavlja varnost predvsem domači OZD in njeni izvozniki usmerjenosti, da si zagotovi potrebna devizna sredstva, obenem pa obvezuje tujega vlagatelja, da omogoča in sodeluje pri realizaciji izvoza. Prav tako ni moč skleniti pogodbe o skupnem vlaganju, če se z njo onemogoči izvoz v posamezne države in če taka omejitev ni v navadi pri vlaganju sredstev tuje osebe v razvitih državah ali pa če je škodljiva za gospodarstvo Jugoslavije.

Uredba daje tudi limite (omejitve) glede vložitve opreme in pravic industrijske opreme. Glede opreme določa, da le-ta lahko predstavlja tretjino tujčeve vloge, pod pogojem, da se ta ne izdeluje v SFRJ ali se ne izdeluje v ustrezni kakovosti oziroma standardu. S tem se želi zaščititi domačo strojegradnjo in preprečiti uvoz opreme, ki jo je moč kupiti na domačem trgu.

Omejitve glede pravic industrijske lastnine so dvojne, in sicer:

1. če je pravica industrijske lastnine že odstopljena drugi domači OZD, in sicer za toliko časa, kolikor se omenjena organizacija po veljavnih predpisih šteje za uporabnika pravice oziroma znanja in izkušnj;
2. če ni mogoče poplačati oziroma nadomestiti vrednosti pravice industrijske lastnine iz ene desetine vrednosti skupne reali-

zacije proizvodov (mišljeno je za celotno pogodbeno obdobje in ne za eno leto), proizvedenih v skupnem poslovanju z uporabo pravice industrijske lastnine.

Tudi ta določila ščitijo domače OZD pred nerealno ovrednotenimi pravicami industrijske lastnine, saj — kot je v tem prispevku že omenjeno — pri nas še ni izdelanih kriterijev za ovrednotenje tovrstnih pravic.

USKLAJEVANJE POGODB Z ZAKONSKIMI PREDPISI:

Iz povedanega sledi, da je praksa pokazala potrebo po dodatnem urejanju te materije, zaradi česar je bila izdana tudi uredba, ki poleg ekonomske in pravne zaščite domačih partnerjev varuje uresničevanje samoupravnih pravic delavcev in jim zagotavlja enak družbeno-ekonomski položaj kot drugim delavcem v tistih OZD, v katere niso vložena sredstva tujih oseb.

Zato je potrebno nemudoma kritično oceniti pogodbe o skupnih vlaganjih in pristopiti k njihovim spremembam in dopolnitvam. To so dolžne storiti vse OZD, ki imajo sklenjene pogodbe o skupnih vlaganjih s tujimi osebami, predvsem pa delegati danes navzočih OZD, ki imajo opravljeno analizo svoje pogodbe in problemov. Današnja tematska razprava ima namen, da z vašim sodelovanjem in na osnovi kritičnih izmenjav stališč osvetli probleme in pomaga pri reviziji pogodb.

Potrebno pa je tudi, da se dogovorimo o roku, do katerega se bo pogodbe uskladilo in začelo s poslovanjem v smislu predpisov.

Dva primera:

Predstavnik Cimosa, tovarna avtomobilov, je navedel naslednje vzroke skupnega vlaganja:

1. močna konkurenca na jugoslovanskem trgu
2. širjenje prodaje — servisne mreže in
3. rezervni deli. Skupna vrednost investicije 20 milijard (45 % udeležba tujega vlagatelja).

Poslovni odbor je v zasedbi 4 domačinov in 4 tujcev opozoril na, bojznost odpora tujega vlagatelja glede na revizijo pogodbe. Kot negativno je ocenil sprotne medsebojno zaračunavanje in obračunavanje storitvenih cen.

2. Jože Kerenčič — Ormož, izdelava vložkov za očala. Motivi: nova tehnologija (takšne še ni v Jugoslaviji), manj razvito področje, novo zaposlovanje. Odbor je v sestavi 2 proti 2. Pogodba predvideva, da so vložena sredstva edini kriterij za delitev dobička, medtem ko se je živo delo delavcev znašlo na stranskem tiru. Ta ugotovitev je bila večkratna. V glavnem pa se tuji partnerji ne strinjajo, da bi spremenjali pogodbe in še zlasti ne pravice poslovnega odbora, v katerem imajo svoje člane.

UGOTOVITVE IN RAZPRAVE

Uredba o bolj natančnih pogojih za vlaganje sredstev tujih oseb v domače OZD (sprejeta junija letos), ki zahteva popolno samoupravo tudi v podjetjih, je odprla možnosti za široko družbeno akcijo, vendar določil te uredbe še marsikje niso mogli ali celo niso hoteli uresničiti. Raznolik pristop k tej zadevi prav zgovorno priča, da pomanjkljivi in nedorečeni zakon ni bil niti osnova niti izključna ovira za enakopravnejše urejanje odnosov pri skupnih vlaganjih. V razpravi se je pokazala nevzdržnost nekaterih pogodbenih določil, kakor tudi to, da obstoječi zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače OZD ne vsebuje takih določil, ki bi bila obvezna podlaga ali ovira za sklepanje pogodb, s katerimi bi se omejevale delavčeve družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice. Vse pogodbe v večji ali manjši meri ne omogočajo delavcem takega položaja, kot je opredeljen z ustavo in zakoni, zaradi česar je prišlo tudi do sprejetja posebne uredbe o natančnejših pogojih za vlaganje sredstev tujih oseb v

domače OZD. Ponekod so do teh spoznanj in potreb prišli že prej, kljub vsemu pa se pojavljata dve skrajnosti, med katerima je pravcata paleta vmesnih rešitev. Tov. Rado Dvoržak, podpredsednik GZ Slovenije, se je dotaknil tehle vprašanj:

1. vlaganje, reinvestiranje v TOZD,
2. poslovni odbor,
3. funkcije faktorjev izven TOZD v smislu novih predpisov, uredb,
4. oprema doma — uvoz.

Tov. Vojvonič: Poslovni odbor ne more odločati o zadevah, ki bi odvzemale t.i. neodtujljive pravice delavcev v TOZD. Drugič: sodelovanje domačih pomeni obok tujim partnerjem (da nastopa več domačih v eni investiciji). Tretjič: uredba rešuje urejanje, naštevaje in obveznost statutnih vprašanj. Poslovni odbor je posvetovalni-predlagalni organ, koordinacijsko telo, ki pripravlja študije, predloge delavcem oz. delavskemu svetu. Uredba pa ni cilj revizije opreme, ki je bila skupna pred izdajo uredbe.

Predstavnik Cimosa je trdil, da se domači vlagatelji pojavljajo kot tudi partner. Pri fluktuaciji delavcev je z novo postavitvijo obrata zanemarjeno minulo delo (nova osnovna sredstva). Tuji partner ne prihaja k nam iz nekih socialnih vzrokov, temveč zaradi osvajanja novih tržišč, koristi. Vloga samozaščite in načrtovanja do tujcev. To ni njegova stvar (nafta), ampak naša, in povezovanje z enim partnerjem lahko pomeni soodvisnost in samouničenje. Predstavnik Leka iz Ljubljane je trdil, da bi morala družba več storiti na tem področju, in to v sami zasnovi, ne pa samo na koncu, ko se vprašamo, ali je stvar dobra ali ni. Nekdo se je zavzel, da bi tistim OZD, ki so šibke, s strokovnim kadrom nudili pomoč s pravno-ekonomskega vidika (v katero področje naj kdo vlagaj).

Spore je treba reševati sproti, glede popravka pogodbe kakor tudi razmerij deležev pa sproti opozarjati Zvezni komite za energiko in industrijo. S skupnim vlaganjem OZD raste renome, vendar če je ta samo v smislu reprodukcije, se ta servacija izkazuje za negativno.

Tov. Danica Jurkovič, članica CK ZKS in delegatka skupščine Jugoslavije, je poudarila, da je še 29. seja CK v letu 1972 zahtevala, naj samoupravni organi pregledajo pogodbe — tudi zunanje — in naj storijo vse, kar je v njihovi moči, da onemogočijo negativne težnje tujih vlagateljev. Najprej bi morali narediti realno analizo in ugotoviti vse učinke dosedanjega sodelovanja s tujim kapitalom, ugotoviti, zakaj tuja podjetja sploh sodelujejo z nami, kakšne so njihove težnje po izkoriščanju naših naravnih bogastev, kolikani želijo, da bi prek poslovnih odborov uveljavili svoj sistem življenja ter tako paralizirali naše samoupravljanje. Ugotoviti bi bilo treba:

1. ali je bil storjen devizni prekršek,
2. vpliv ali nadzor nad proizvodnjo,
3. vpliv ali nadzor nad delavci,
4. vprašanje tuje miselnosti (do naše sindikalne liste),
5. odvisnost od tujih partnerjev (naredili smo to in to, kaj pa, če ta izsiljuje z odporom).
6. zakaj ni novih pogodb. Skupno vlaganje pomeni enakopravni položaj v skupnih zadevah — vlaganjih.

Marsikaj koristnega in poučnega je o tej zadevi povedal tudi Stanko Štante, ki je v naši delegaciji pred nedavnim sodeloval v Parizu na konferenci Sever-Jug za nov ekonomski sistem. Neuvrščene države zahtevajo nov in enakovreden ekonomski sistem. Gre za dialog med kapitalistično razvitimi in neuvrščenimi, ki se borijo proti eksploataciji. Dejal je, da nerazvite države pa tudi nekatere druge zahtevajo, da se v sistemu odnosov med razvitimi in nerazvitimi končno vendarle uveljavi vloga države, ki naj nudi pomoč, ne pa

zasebna družba. S tem v zvezi je opozoril na menagerski sistem kot negativen element posredništva.

Ob koncu je tov. Dvoržak omenil, da bo treba več spregovoriti tudi o tem, kaj je s privatnimi investicijami. Kaj je s prolongacijo (podaljšanjem) obstoječih pogodb (korekcija, adaptacija, spremembe). Kdo naj se loti pogodb? Poslovodne strukture in družbenopolitične organizacije ter skupnosti. Zagotovil je večje sodelovanje z GZ v smeri usklajevanja interpretacij in zakonodaje.

Še nekaj odgovorov na dvomljiva vprašanja. Kaj, če tuj vlagatelj ne pristane na revizijo pogodbe? Celotno stvar mu je treba predočiti tako, kot je. Sicer pa odloča o tem arbitražni postopek, kot ga določa pogodba. Ali je možnost prisotnosti tujega vlagatelja na delavskem svetu? Ni pravne ovire, nasprotno je še celo zaželeno, da neposredno sodeluje. Limit se nanaša na celotno pogodbeno obdobje (ne eno leto) in znaša eno desetino. TOZD lahko v kontnem načrtu predvidi posebni konto, kamor izloča sredstva. Razmerje deležev bo treba prijaviti pri Zveznem komiteju za energiko in industrijo, ko se spremeni (ko se pojavi), ker je del pogodbe. Leta 1973 je prišel zakon o skupnem vlaganju kot posledica uvedbe TOZD kot nosilke vseh pravic. Skupno vlaganje pomeni krajše ali dolgoročneje enakovredno vlaganje s tujimi vlagatelji.

ZAKLJUČKI

Po zaključni izčrpni obravnavi so bili soglasno sprejeti naslednji sklepi:

1. Vse delovne organizacije in TOZD, ki imajo sklenjene pogodbe o skupni naložbi v SRS, so dolžne takoj oceniti svoje pogodbe ter anekse in jih obravnavati in sprejeti ustrezna stališča na sejah svojih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij (analiza pogodb).
2. Na osnovi ocen in stališč so delovne organizacije in TOZD dolžne do 30. 9. t. l. izdelati predloge dopolnitev oz. sprememb svojih pogodb in pogodbe z aneksi skupaj z dopolnitvami poslati GZS — odboru za tuja vlaganja.

Izobraževanje ob delu...

VEVČE, SEPTEMBER — Zadnje čase je precej šlišati o usmerjenem izobraževanju. O tem razpravljajo prosvetni delavci na vseh forumih. Pripravlja se reforma, ki ne bo spremenila samo izobraževanja v šoli, ampak bo posegla tudi v gospodarstvo. Sedanje poklicne, srednje, strokovne, višje in visoke šole kakor tudi izobraževanje odraslih bo povezano v celoten sistem usmerjenega izobraževanja.

Usmerjeno izobraževanje se deli v dva dela. Prva faza zajema področje šolstva, ki bo obvezna za vse, ki se po končani osnovni šoli želijo izobraževati za poklic. Po dveh letih temeljnega izobraževanja se začne dokončno izobraževanje za prvi poklic. Tu je predvsem pomembno pripeljati učenca do poklica, pri tem pa poglabljati znanje tistim, ki bodo izobraževanje in poglabljanje nadaljevali. Cilj takšnega izobraževanja je dvigniti splošno izobražbo in dati vsem enake možnosti za naprej. Že v drugem letu usmerjenega izobraževanja si bo moral vsak učenec izbrati eno izmed petih načrtnih usmeritev, ki bo izhodišče za dokončno poklicno izobrazbo.

Druga faza se bo začela po desetem letu šolanja in bo lahko trajala od pol leta do več let. Osnova izobraževanja v tej fazi so dokončne načrtne usmeritve z več smermi, ki imajo skupne specialne načrte. Ti so seveda različni glede na zahteve določenega profila.

Obenem z na kratko omenjenim reformiranjem rednega izobraževanja bo potrebno razvijati tudi izobraževanje ob delu, iz dela in

(Izdelati pripombe na revizijo pogodbe glede junijske uredbe).

3. Odbor za tuja vlaganja in odbor za samoupravljanje v združenem delu pri GZS in komisija za razvoj samoupravljanja pri republiškem odboru sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije bodo skupaj s predstavniki delovnih organizacij in TOZD proučili predloge dopolnitev in sprememb ter sprejeli ustrezna stališča glede renovacij pogodb do 20. 10. t. l. S tem bo zagotovljen enoten pristop.

4. GZS bo po dogovoru z delovnimi organizacijami in TOZD ob navzočnosti njihovih predstavnikov vodila razgovore o spremembah pogodb s tujimi partnerji.

5. Informacija o celotni problematiki, ki sestoji iz uvodnega referata tov. Dvoržaka ter sklepov in sprejetih stališč glede dopolnitev in sprememb pogodb, se posreduje: UO GZS, Zvezi sindikatov Slovenije in zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije.

6. S to problematiko se seznanijo tudi: Komite za ekonomske odnose s tujino, Republiški sekretariat za mednarodno sodelovanje in Narodna banka Slovenije z namenom, da pri svojem delovanju upoštevajo sprejeta stališča.

7. Sprejeti sklepi obvezujejo tudi delovne organizacije in TOZD, ki niso prisostvovali razpravi.

Jedro članka je v celoti povezo to po uvodnem poročilu tov. Rada Dvoržaka.

Vinko Hribar

Opomba avtorja:

Članek je precej dolg, vendar sem se ga lotil iz več namenov. Če bodo delovni ljudje dali svoj glas, potem morajo materijo dobro poznati. Zato sem se ga lotil zbrano, opozoril sem na več vprašanj, dilem in problemov, ki jih žal ni bilo moč zaslediti v dnevnem tisku. Neposredna prisotnost v razpravi pa mi je omogočila, da sem se te naloge lotil vsestransko. Snov je nova, ne velja samo za danes, v pomoč pa jim bo, da se bodo lažje lotili naloge, še posebej v sedanjem trenutku, ko je osnutek zakona o združenem delu že del resničnosti in tudi pred durmi sprejeta.

za delo. Sem ne spada samo izredni študij v različnih ustanovah, ki se poleg rednega ukvarja z izobraževanjem odraslih, ampak tudi dopolnilno in funkcionalno izobraževanje vseh delavcev, kar bi pomenilo stalno obliko izobraževanja.

V Papirnici Vevče je izobraževanje ob delu delno že organizirano. Sem spada celotno interno izobraževanje in izobraževanje za večjo stopnjo izobrazbe, kot so različne večerne šole, bodisi osnovne, poklicne in druge, razni tečaji in seminarji in druge enostavne ali kombinirane oblike.

Izobraževanje na delu je usposabljanje za delo na delovnem mestu, dočim izobraževanje iz dela obsega vse izobraževanje, pri katerem delavec obdrži lastnosti delavca v delovnem razmerju. To so npr. delovodske, politične in druge šole, rehabilitacije, prekvalifikacije in podobno.

V prihodnje bo izobraževanje za zahtevnejše poklice in obliki sistematičnega izobraževanja potekalo v vzgojnoizobraževalnih organizacijah in le delno v organizacijah združenega dela, dočim bo usposabljanje za manj zahtevne poklice slonelo pretežno na delovnih organizacijah.

Skladno z reformo šolstva bo poklicno izobraževanje in izpopolnjevanje potekalo tako, da bo vsakomur zagotavljalo odprto vertikalno napredovanje v skladu z interesi in s sposobnostmi posameznika ter z interesi dela. V primeru delne ali popolne prekvalifikacije pa bo potrebno delavcem zagotoviti, da bodo lahko po najkrajši poti osvojili najbolj (Nadaljevanje na 10. strani)

Taborniški odred »Pugled« je taboril v Beli krajini

VEVČE, SEPTEMBRA. — Izmed vseh družbenih organizacij v Krajevni skupnosti Vevče-Zg. Kašelj deluje najbolj živahno taborniški odred Pugled, ki si je zastavil za letošnji poletni cilj taborjenje v Beli krajini, ki nam je lani zaradi nevajenosti spodletelo, a smo ga zato v manjšem številu nadomestili s taborjenjem na Pugledu, po katerem ima naša taborniška organizacija ime.

Letos se je odred z 32 člani medvedkov in čebelic obeh spolov, tabornikov in klubovcev, udeležil taborjenja v Beli krajini, v vasi Drage. To je bilo iznenadenje česa takega nevajenih vaščanov. Prostor za tabor nam je dal na voljo moj oče.

Z vlakom Ljubljana — Novo mesto še nismo prispeli na cilj. Posebni avtobus prevoznega podjetja Gorjanci, s katerim Papirnica že itak dolgo sodeluje, nas je prepeljal v uskoške Drage.

Brž smo se udomili: postavili smo 11 šotorov, jambor, prisostvovali s spremstvom prvemu dvigu zastave, uredili vhod in smerokaze ter potokaze zunaj naselja, zakurili taborni ogenj in se ogledali na kraju samem. Predno je bilo pripravljeno prvo kosilo na prostem, sta nam teknila čaj in obilen sendvič.

Kmalu je bila pripravljena in usposobljena kuhinja na prostem in prvo kosilo je bilo nared v rekordnem času. Vodniki so pripravili podroben načrt, ki je bil le finisa okvirnega, ki smo ga izdelali doma.

Med desetdnevni bivanjem med prijaznimi Belokranjci, v mirnem in zdravem okolju, daleč stran od prometa, smo taborniki spoznali marsikaj zanimivega, predvsem pa koristnega.

Spoznali smo pobliže Belo krajino z vsemi zanimivostmi, njene zgodovinske in zemljepisne posebnosti. V samem kraju bivanja smo imeli možnost spoznati domačine, uskoke, potomce starih vojakov, ki so branili nekdanje ozemlje Avstroogrske pred Turki. Vsi skupaj smo odšli na Popoviče, najvišje ležečo vas na belokranjski strani Gorjancev, ki pa je žal zapuščena. Ljudje so potegnili krajši konec v bitki z divjimi zvermi in sedaj tukaj gospodarijo le veprji, srne, jeleni in kakšen medved. Od tu smo prek suhorskega, lokviškega in gradniškega zvonika videli v daljavi onstran Kolpe sosednjo Hrvaško.

Obiskali smo središče Bele krajine Metliko in si ogledali muzej v gradu ter spoznali po-

membnejše osebnosti, ki so se rodile v tem kraju. Tudi kopali smo se v Kolpi, najtoplejši reki v Sloveniji. Na Suhorju, kraju, ki je znan po bitkah iz NOB, smo se pred spominskim obeležjem poklonili vsem padlim borcem. Tovariša Stane Kumnar in Hinko Vilfan pa sta se ljubeznivo odzvala našemu vabilu in nam na kraju samem opisovala dogodke iz NOB iz teh krajev. Oba sta namreč tu partizani.

Taborniki so se peš napotili na vrh Gorjancev — Gospodično, in obiskali Trdinov vrh. Vseskozi pa smo se izobraževali in nabirali znanje v gozdni šoli. Posamezniki so se trudili, da bi osvojili čimveč taborniških veščin, saj je bila za to prava prilika. Kalilo nas je tovarštvo. Živelimo smo »vsi za enega, eden za vse«.

Pripravili smo taborni ogenj, priredili spored za domačine. Za marsikoga, predvsem pa za starejše ljudi, je bilo to prvo srečanje s taborniki in z njihovim načinom življenja. Prijetno smo se počutili med njimi.

Zadnji večer je zagorel taborni ogenj. Pregledali smo zadane in opravljene naloge in si odkrito, kot znamo le taborniki, povedali, kaj smo delali prav in česa nismo. Razdelili smo priznanja za osvojene taborniške veščine in pohvale posameznikom. Še zadnjič smo se poveselili in prepevali ob ognju, zbrani zares kot velika družina. Zjutraj smo se odpravili vsak na svoj konec. Domov smo se vrnili z lepimi spomini in z željo, da bi preživeli še več tako prijetnih trenutkov in taborjenj.

Zahvalili bi se radi VVZ Vevče, predvsem pa tov. upravni, ki je pokazala veliko mero razumevanja in nam »posodila« kuharico. Hvala tudi teti Mili za trud, saj nam je pripravljala odlično hrano in tešila našo lakoto.

Lepa hvala Papirnici Vevče, ki ima vedno razumevanje za naše želje. Občutno nam je pomagala pri realizaciji taborjenja.

Taborniški ZDRAVO, zdravo, zdravo, zdravo.

Vid Vilfan

Izobraževanje ob delu...

(Nadaljevanje z 9. strani)

potrebna znanja, pri čemer je upoštevati tudi že predhodne izkušnje.

Obvezno bo tudi neprekinjeno izobraževanje in izpopolnjevanje vodilnih in strokovnih kadrov, za kar je pri nas dovolj veliko razumevanje, še vedno pa ni dovolj interesov, ki bi dopolnjevali svojo stroko in znanje v njej. Često so bolj vabljivi drugi poklici.

Pri usmerjenem izobraževanju bosta vidno vlogo odigrali racionalnost in ekonomičnost izobraževanja. Tu gre za načrtno razvijanje sodobne izobraževalne tehnologije. Pri tem bodo zelo pomembni izobraževalni načrti.

Izobraževalni center oz. referati in službe ali kakorkoli že imenujemo take organizacijske oblike, bodo postali središče temeljnega in dopolnilnega izobraževanja vseh vrst poklicev, izobraževanja mladine in odraslih in bodo skrbeli za celotno aktivnost izobraževanja v podjetjih. Še naprej se bodo povezovali z institucijami, s šolami, strokovnimi društvi in z drugimi. Edini cilj pri vsem tem pa je dviganje izobrazbene strukture in znanja zaposlenih delavcev. Seveda bo morala biti politika izobraževanja najtesneje povezana in usklajena s kadrovsko politiko organizacije združenega dela. Tako stojijo pred nami novi načini, ki na podlagi sedanjih izkušenj in dobre volje ne bodo pretežki.

S. R.

Pomen čebele v našem gospodarstvu

VEVČE, SEPTEMBER — Med ljudmi je završalo. Začelo se je šušljati, da je letos dobra čebelar-ska letina: »Čebelarji imajo med!« Zato se mi zdi umestno, da pojasnim našim bralcem, kaj je čebela in kakšno vlogo igra v našem narodnem gospodarstvu. Predno pa se lotim te naloge, moram pojasniti nekatere pomembne zadeve.

V razvojnih dobah naše narave, ki so trajale dolge milijone let, se je čebela popolnoma prilagodila rastlinam in rastline čebelam. Vsi vemo, da čebela nabira med na rožah. Kaj je torej med in odkod? Zeleni listi naših rastlin so izredno fine kemijske tovarne, ki s pomočjo sončnih žarkov in iz teh plinov sestavljajo škrob, ki je podlaga vsem živim bitjem na svetu. Škrob se namreč pod določenimi pogoji spreminja v sladkor in ta se pretaka s sokovi po rastlinju. Zato napadajo listne ušice vse mlade poganjke, zato ogledava zajec mlado drevje, zato tudi mi sadimo sadno drevje in trto. Toda še tako zlahtno vino se pokvari, če ga pustimo v odprtem kozarcu! In to je izkušnja pokazala tudi čebelam.

Kot sem omenil, se je čebela tesno oklenila cvetne narave, od katere dobiva vse dobrine, ki so ji potrebne za življenje, posebno še za vzrejo novih rodov. Zato leti od cveta do cveta in nabira sladke sok in cevni prah ali pelod. Tega natrpa v velike hlebčke, ki jih prenaša v koških na zadnjih nožicah, kar ste gotovo že opazili pri čebelah na cvetju.

Sladki sokovi, ki jih čebele srkajo z dna cvetov, so zelo vodeni in bi se kmalu pokvarili. Zato jih morajo čebele zgostiti, jim odstraniti vodo, obenem pa jim dodajajo varstvene izločke svojih žlez, da dozori v gosto konzer-vo — zrel med. To je najzlahtnejši zaklad naravnih hranilnih snovi, zato je mnogokrat zdravilen tudi za človeka. Le sežite sedaj po tej naravni dobroti, ki se je nenadoma pojavila po mnogih sušnih letih!

Ali ste že kdaj pomislili, koliko cvetov so morale čebele obiskati, predno so nabrale žličko medu, ki jo samoumevno in malomarno vtaknete v usta? Ta med je pravzaprav namenjen za prehrano čebelam preko dolgih zimskih mesecev. In vendar predstavlja med le pogonsko sredstvo čebel, se pravi le bencin za njihov telesni motor, tako da lahko opravljajo potrebna dela in letijo.

Za pravo preživljanje pa potrebujejo čebele beljakovinske snovi. Te dobijo v pelodu, ki ga tudi nabirajo na cvetovih. Tu se pa začne skrivnost naše narave. Splošni zakon narave se neizprosno glasi: »Za dosego zdravih potomcev je spolnost med najožjim sorodstvom nezažele-

na!« — Zato je narava ločila spola.

Tu pa nastajajo pri cvetovih problemi, kako preprečiti potomce, ki bi izvirali iz najožjega sorodstva, ker se oba spola vendar razvijata na istem cvetu. Narava je tudi sedaj našla idealno rešitev: en spol se razvija prej, drugi pozneje. Na drugi rastlini iste vrste pa je razvoj spolov obraten. Poleg tega so posamezne rastline razvile čudovite naprave, tako da se cvet sam od sebe ne more oploditi. V ta namen je poklicala narava čebelo na pomoč. Ona naj prenaša pelod z enega cveta na drugega in z njim oplodi tujo brazdo. Za to uslugo pa mora rastlina nuditi čebeli protiuslugo: »Daj — dam!« Res jo tudi dobi v sladkem soku iz medovnikov. Tu je tista neločljiva povezava med čebelo in rastlino. Taka kompromisna rešitev je postavila čebelo v sredino gospodarskega dogajanja. V lepotičnem vrtu gojimo na tisoče lepotnih rastlin, ki jih razmnožujemo večinoma s semenjem. Zdravo seme pa pridobimo le s posredovanjem čebel, ki prenašajo pelod s cveta na cvet. Pri tem kočljivem opravilu ji pomagajo še male čebelice samotarke in čmrlji. Na sadnem drevju se na pomlad odpre milijarda cvetov, ki pričakuje prenašalce peloda, da bo sadje obrodi- lo. Čim več čebel in drugih prenašalcev peloda se bo spreletavalo po cvetovih, tem debelejši in lepše oblikovani plodovi bodo krasili veje na jesen.

Iz navedenega je razvidno, da je korist v narodnem gospodarstvu, ki jo čebela doprinese z opreževanjem cvetov v sadjarstvu in semenogojstvu, neprimerno večja (strokovnjaki govorijo zadnje čase o 20-kratnem povečanju) kot celokupna vrednost medu in voska, ki ga letno pridela čebelar s svojimi panji.

Sedaj pa pogledimo še trenutek za kulise sodobnega dogajanja.

Nepoučen in nepreudaren sadjar poškrupi cvetje z insekticidi, da bi uničil škodljivce, ki mu kvarijo pridelek. Res je temeljito uničil vse škodljivce, toda istočasno je zastrupil tudi čebele, ki množično umirajo pred panji. Človek je posegel v skrivnostna pravila narave in ustavil njihovo delovanje. Kdo bo namesto čebel in drugih prenašalcev peloda sedaj opravljal njihovo koristno delo? Sam res ne vem odgovora. Vem pa z gotovostjo, da z uničevanjem čebel propada naše okolje, kar zopet ogroža prehrano in s tem tudi obstoj naših potomcev!

Julij Mayer

Življenjsko delo ene čebele je pol žličke medu

Četudi zavzema med eno najstarejših in najtrdnjših mest v (Nadaljevanje na 11. strani)

Taborniki »Pugleda« pred spomenikom na Suhorju

Kosilo ob porobku gozda

Arhivski posnetek članov čebelarskega društva na Razorih iz leta 1955. Nekaj od čebelarskih veteranov še deluje

Nadaljevanje z 10. strani)

zgodovini človeške prehrane, je zanimanje za čebelarstvo čedalje manjše? Zakaj?

Edine živali, ki ne poginejo, ampak umrejo, so čebele. Čebelji rod je 25-milijonov let starejši od človeškega, zato so se pred ljudmi sladkali z medom medvedje in človečnjaki. Pradavne slike v jamah kažejo, da so ljudje že v kamni dobi dobro poznali čebele. Za časa faraonov so egipčanski čebelarji prevažali roje čebel v barakah vzdolž Nila in iskali naj-

bolj primerno cvetlično pašo. Tudi stari Grki in Rimljani so bili izkušeni čebelarji, filozof Aristotel pa je prvi razlikoval čebele delavke, matice in trote ter poročal o delitvi nalog med delavkami. Egipčanski balzamerji so uporabljali med pri mumificiranju. Babilonci so ga polagali na žrtvenik, da bi pomirili jezne bogove. Med je že tisočletja živilo, dodatek za pecivo, sredstvo za pripravo pijač in zdravila. Med vsebuje inhibine, ki v njem uničujejo vsakršne mikroorganizme. V me-

du je 80 odstotkov grozdnega in sadnega sladkorja v čisti obliki, zato ga telo sprejema vsega, nič ga ne izloči. Vsebuje tudi vitamine, mineralne snovi, hormone in fermente. Grški filozof Pitagora je trdil, da je dočakal visoko starost le zato, ker je vsak dan zaužil precejšnjo količino medu. Hipokrat, oče zdravilstva, je med prepisoval proti boleznim jeter, ledvic in črevesja. Hipokratov recept proti katarju, ki je prvi recept sploh, predpisuje: vroče mleko z medom. V današnjem času

je zanimanje za čebelarstvo žal čedalje manjše, potrebe po medu pa so vse večje. Nepogrešljiv je v zdravilstvu, prehrani in celo kozmetiki. Skoraj si ne znamo predstavljati, kaj čebela pomeni za družbeni prostor, v katerem živimo. Glavne značilnosti in koristi čebelarstva zaroda raje prepuštimo nadarjenim čebelarjem in strokovnjakom s tega področja. Po mnenju nekaterih ljubiteljev čebel bo letošnje leto vendarle vrnilo sadove vloženega dela pri težkem opravljanju čebelnih dru-

žin. Nevede se zamislimo, kako je naše družbeno gospodarstvo pozabilo na velik pomen čebel. Človek in vsa živa bitja so tesno povezana z naravo in z naravnimi lepoto, zato je razvoj rastlin brez čebel nemogoč.

Zavedajmo se, da naša družba zaostaja za drugimi naprednimi družbami, čeprav je okrog nas nešteto naravnih lepote, ki jih ne hote ali hote uničujemo tam, kjer jih drugi narodi skrbno čuvajo.

Ciril Zupančič

Osemnajste športne igre papirničarjev

Ženske do 25 let čakajo na start tekme 50 m prosto

Na plavalnih tekmah XVIII. športnih iger papirniških delavcev Slovenije so sodniški zbor in zapisnikarji delovali brezplačno

Zlata kolajna za Vanjo Lorbek — Vevče

Tudi v malem nogometu so bili Vevčani četrti

2. mesto v malem nogometu so si priborili Medvodčani

Mimo najmlajših na start

Odbojkarji Vevč — četrti

Podražitev papirja in celuloze v ZRN

Od začetka leta 1976 sta se papir in celuloza v ZRN podražila za 3 do 14 %. Promet panoge je porasel za 5 %, v enaki meri tudi naročila. Koriščenje kapacitet je doseglo 83 % proti 74 % v maju 1975. S 115.000 zaposlenimi (—8,5 odstotkov) je papirna industrija ZRN v letu 1975 proizvedla 4 milij. ton papirja in lepenke (—10). Promet se je zmanjšal za 5 % na 10,6 mlrd. DM. Izvoz panoge se je povečal lani za 8 % na 1,3 mlrd. DM, uvoz pa je nazadoval za 12 odstotkov na 0,9 mlrd. DM. V prvem kvartalu 1976 se je izvoz povečal za 34,5 % na 477 milij. DM, uvoz pa za 20 % na 251 milij. DM.

Vir: Süddeutsche Zeitung 142, 23. 6. 1976.

Subvencija 23 milijonov funtov za britansko papirno industrijo

Industrijsko ministrstvo je za britansko papirno industrijo odobrilo nevračljivo posojilo v višini 23 milij. £. Ta subvencija naj bi v štirih letih omogočila investicije v višini 100 milij. £ in znižala uvoz surovin za 150 milij. £ letno. Investicija naj bi pospešila uporabo odpadnega papirja v britanski papirni industriji: 25 % investicij bo prispevala vlada, ostalo pa razni investitorji. Do leta 1980 naj bi britanska potrošnja odpadnega papirja dosegla dodatno 1 milij. ton letno. Trenutno porabi britanska papirna industrija 2 milij. ton odpadnega papirja; potrošnja naj bi se do leta 1980 povečala na 4 milij. ton.

Vir: Financial Times 26996, 16. 6. 1976.

Antonu Štrublju v spomin

VEVČE, SEPTEMBER 1976 — Nad triindvajset let je bil med nami. Vodil je dodelavne stroje v strojni dodelavi papirja. Red in disciplina pri delu sta bili bistveni smeri pri opravljanju njegovega dela. Na mestu kot delavec v papirniški stroki, na mestu kot človek-sodelavec. Radi smo ga imeli. Zato smo bili tem bolj prizadeti, ko smo zvedeli, da je 1. 9. 1976 nenadoma preminil. Prekmalu ga je zadela usodna smrt, saj je bil rojen komaj pred 47 leti na Velikem Trebeljevem, kjer je preživel tudi mladostna leta. Kot dober delavec v Papirnici Vevče si je v kraju ustvaril dom in družino in živel zmerljivo in prijetno kot dober mož in oče.

Veliko znancev, prijateljev in članov kolektiva ga je spremljalo na zadnjem potu. Znak, da tudi za časa življenja ni bil sam. Pogrešali bomo dobrega sodelavca in prijatelja in ga ohranili v trajnem spominu.

Zahvala

ob boleči in nenadomestljivi izgubi ljubelega moža in skrbnega očeta

TONETA ŠTRUBLJA
vodje gladilnega stroja

Vsem, ki ste sočustvovali z nami, ga pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in razumeli našo bol — iskrena hvala. Posebej se zahvaljujemo sodelavcem v satinaži, sindikalni organizaciji in delovni skupnosti Papirnice Vevče za pomoč in poklonjene vence.

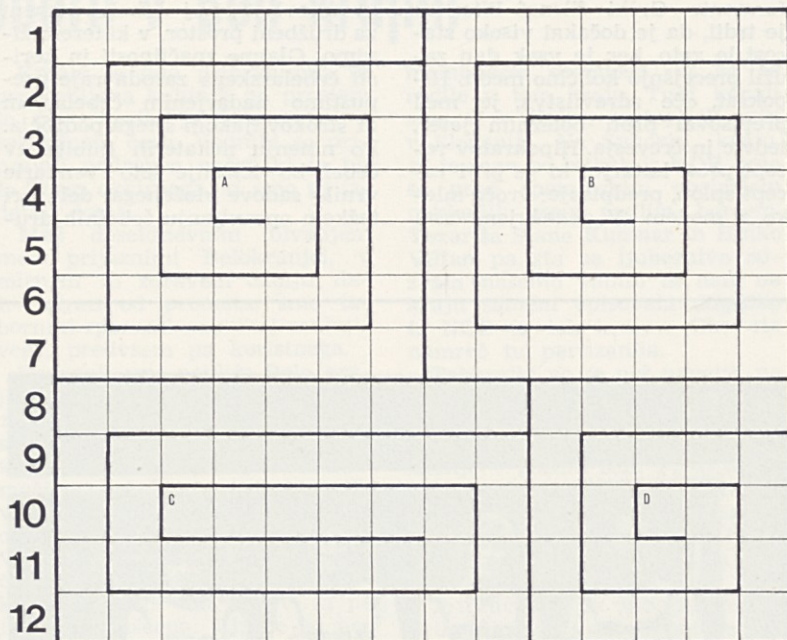
Naša bol je neizmerna, toda bodri nas zavest, da ga boste sodelavci in vsi, ki ste ga poznali, ohranili v najlepšem spominu

Žena Lojzka, hčerki Marjanca in Andrejka

Čestitkam ob jubileju Mile Wolfowe, referenta za soc. zavarovanje, se pridružuje tudi uredništvo Našega dela

Križanka z zavoji

Vsaka posamezna črka v gornjem liku je sestavni del dveh besed, ki ju dobimo najprej vodoravno, nato pa še v zavojih. Črni polj nimamo, zato pišemo besede drugo za drugo.

V vsako vodoravno vrsto vpišete eno, dve ali tri besede naslednjega pomena:

1. jegulja — naprava, ki služi priljubljeni panogi smučarskega in vodnega športa, 2. vrsta glasbila s tipkami — metuljček določene barve, 3. pojem, ki ga kar pogosto uporabljajo zlasti v knjigovodstvu, čeprav ni v duhu lepe slovenščine (vpis v dobro) — pripadnik polkrščanske cerkve, »svetnik poslednjih dni«, član ameriške verske ločine, tudi vrsta morske papige, 4. plemkinja, ohola domišljavka, 5. zmes apnenca in gline, surovina za cement — poraščenost s kociami, 6. nakaža, pošast, nestvor — luža, mlaka, jama z deževnico — svetovno znan češki šahist starejše generacije (Richard), 7. vedeževalka pri starih Grkih in Rimljanih, prerokinja — domače ime za rudarja — častitljiv stavec, 8. prebivalca Perzije — posledica dolgega življenja, značilnost daljšega obstoja, 9. huda osuplost, ki jo povzroči neprijeten, tragičen dogodek ali novica, posebno duševno stanje ob svoji ali tuji nesreči, 10. grafična tehnika, vrsta radiranke, bakrorez — okrasek, vzorec, nakit, 11. zastopnik otroka pri krstu ali priči pri birmi — del voza — država na jugozahodni obali Južne Amerike, 12. bela kristalasta spojina, sol tetraborove kisline, ki se uporablja v zdravilstvu in industriji — vrsta dolgorese papige z močnim kljunom — deček iz srednjeveških plemiških rodbin, ki se je na dvorih vzgajal za viteza.

Debelejše črte ločijo lik v štiri polžaste zavojke. Besede v teh zavojih tečejo v smeri kazalca na uri od sredine navzven. Začnejo se v polju, označenem s črko, in tečejo po vrsti, kot so podani opisi:

Zavoj A: zgornji del sobe — boscansko moško ime — podloga pri obleke — geslo, kratek propagandni napis — kraj pri Domžalah — močan, večinoma precej divji samec domačega goveda — poslovni obrtni, gostinski ali trgovinski prostor — vrsta močvirskih ptic, pri starih Egipčanih sveta ptica — že uveljavljen krajši naziv za našo tovarno »Paloma« papirjev.

Zavoj B: človek, ki vpeljuje kaj novega ali spreminja staro, prenovitelj, obnovitelj — strokovnjak v obrti pa tudi na drugih področjih človekove ustvarjalnosti — kožica s trepalnicami, ki pokriva oko — priprava za mletje kave — vrsta copate ali opanke — izdelovalec pa tudi porabnik naših značilnih obuval — prostor za sekanje.

Zavoj C: električna merska enota — razlagalec, tolmač, izvajalec umetniških del — obrat, zasuk — ovca ali koza z resami pod brado — dalmatinska višnja — ljubljanski baročni kipar (Francesco), ki je izdelal vodnjak pred magistratom — naše obmorsko mesto, povezano s Portorožem — vase zaprta družbena plast, ki se močno loči od drugih.

Zavoj D: kraj pri Domžalah s tovarno kartona — lovsko stojišče — udeležba v slavnostnem sprevodu ali obhodu, tudi šopirjenje in košatenje.

I. S.

Rešitev kombinirane izpolnjevanke

I. lik:

1. kost — Muni — komunist,
2. soja — Mali — Somalija,
3. para — last — palestra,
4. čeka — list — čelistka,
5. Tina — Soči — tisočina, 6. Maja — Tine — matineja, 7. sova — kolo — Sokolova, 8. polo — veča — povečalo;

II. lik:

1. lias — Bert — Libertas,
2. jeka — klen — jeklenka,
3. peca — sari — pesarica,
4. Sara — most — samostra,
5. Kala — leva — Kalevala,
6. meja — Lodi — melodija,
7. buna — kvar — bukvarna,
8. koka — Reni — korenika.

Na označenih poljih: KOLICEVO — LESOVINA.

Pravilno so rešili in bili izzrebani naslednji:
10 din Jozelj Anton
10 din Trajković Nada
10 din Peternel Ivka
30 din Potočnik Ciril
60 din Srčnik Vilma

Rešitve križanke z zavoji v tej številki »Našega dela« pošljite do 12. X. 1976 na uredništvo.

Eden od uljev na hribčku pri Zalogu. Vedno bolj redki so

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

JULIJ 1976

Prišli:

Mladen Pantar, vodja gaufrirnega stroja
Zlatko Keber, II. pom. dodel. stroja
Marjan Križaj, električar III
Alojzije Vrhar, voznik viličarja

Odšli:

Milan Rojšek, pom. delavec — umrl
Pavla Rejc, perica — upokojena
Drago Stojilković, pospravljalac izmeta

Dušan Urbanc, II. pom. dodel. stroja
Drago Spindler, I. pom. dodel. stroja
Ranko Jovanović, I. pom. prem. stroja

Radomir Antić, I. pom. dodel. stroja
Čerim Sylja, vnašalec
Besim Keranović, I. pom. dodel. stroja

Bojan Hudobivnik, električar III — v JLA

Sajid Kerić, II. pom. preč. rez. stroja — v JLA

Branko Habič, paznik pap. stroja — v JLA

Marjan Skubic, brusar nožev — v JLA

Arif Karalić, II. pom. dodel. stroja — v JLA

Rodili so se:

Francu Slugi sin Tomaž in hči Barbara
Janezu Dimniku hči Maja
Zenelu Sertollaju sin Naser

CESTITAMO!

AVGUST 1976

Prišli:

Andrej Fajt, ključavničar III
Zoran Debeljak, I. pom. pap. stroja
Bojan Vrtačič, I. pom. premaznega stroja

Marjan Kolenc, I. pom. pap. stroja
Marjan Habič, pripravnik
Vida Juvan, pripravnik
Simo Kovačević, pospravljalac izmeta

Alojz Vrečar, I. pom. dodel. stroja
Zlatko Hvala, I. pom. vod. kuh. premaza

Jože Pörš, manipulant
Franc Škerjanc, I. pom. dodel. stroja

Franc, Boštjančič, obrat. električar I

Samo Smrekar, II. pom. dodel. stroja

Vladimir Juvan, II. pom. dodel. stroja

Viktor Fakin, manipulant
Petar Belič, vnašalec

Franc Černe, delavec na žagi
Marjan Subelj, pom. delavec
Milan Nikolič, pom. vod. glad. stroja
Srečko Benčič, I. pom. dodel. stroja

Odšli:

Antonija Gorše, tajnik v inv. razvojni službi — upokojena

Anton Peterca, vodja lesne predelave — upokojen

Božidar Sever, pom. delavec — v JLA

Andrej Kozmus, ključavničar II
Milka Mladenović, snažilka

Anton Lampelj, paznik pap. stroja
Franc Jeltnikar, I. pom. prem. stroja
Obrad Džimrič, paznik pap. stroja

Franc Vrečar, pom. vodje fondirnega stroja
Vladimir Bulibašević, razkladalec surovin

Rodili so se:

Bojanu Turku — hči Petra
Asimu Baltiču — hči Zineta

Bojanu Jakcu — sin Bojan
Stojanu Jablanoviću — hči Suzana

CESTITAMO!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količev — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Škerbinek — Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 21. 1. 1976 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.